

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20, CARRER DE TAPIOLES, 77-79, CARRER POETA CABANYES, 88-92. BARCELONA (BARCELONÈS).

Codi: 093/08

Direcció:

Dídac Pàmies Gual

Novembre de 2008

INDEX

FITXA TÈCNICA.....	2
1. INTRODUCCIÓ	3
2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA	3
3. INTRODUCCIÓ HISTÒRICA.....	4
4. ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS.....	5
5. METODOLOGIA.....	6
6. ESTUDI DEL SUBSÒL	7
6.1.Desenvolupament dels treballs	7
6.2. Resultats.....	9
7. CONCLUSIONS.....	11
8. BIBLIOGRAFIA	13
ANNEX.....	14

A.1. Resolucions Generalitat de Catalunya

A.2. Repertori Fotogràfic

A.3. Fitxes d'Unitats Estratigràfiques

A.4. Planimetries

1. Plànol de Situació
2. Planta del Refugi 761
3. Planta del Refugi 387
4. Seccions
5. Alça del la paret oest de l'accés 1/Restitució 3D del refugi 761
6. Restitució 3D del refugi 387
7. Planta del refugi 387 realitzada l'any 1938

FITXA TÈCNICA

CODI INTERVENCIÓ	093/08
UBICACIÓ	Passeig Exposició, 16-20, c/ Poeta Cabanyes, 88-92 i el c/ Tapioles, 77-79. Barcelona (Barcelonès) Coordenades UTM: x: 430167 / y: 4580525 / z: 31,5
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Seguiment d'obra i excavació arqueològica
DATES D'INTERVENCIÓ	Del 29 de setembre al 31 d'octubre de 2008
PROMOTOR	PATRONAT MUNICIPAL DE L'HABITATGE DE BARCELONA
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Dídac Pàmies Gual. Tècnic: Jordi Petit Gil.

1. INTRODUCCIÓ

La construcció d'un edifici de 31 habitatges de protecció oficial, espai d'equipaments i aparcaments, al solar situat al Passeig Exposició, 16-20, c/ Poeta Cabanyes, 88-92 i el c/ Tapioles, 77-79, de Barcelona (Barcelonès), va motivar la intervenció arqueològica de caràcter preventiu atès l'interès arqueològic i alt valor històric de la zona.

La intervenció arqueològica ha consistit en un control d'obra, excavació arqueològica, desmuntatge i/o rebliment de les restes, sota la direcció tècnica de Dídac Pàmies Gual a càrrec de l'empresa Arkeòlik S.C.P., atenent la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807) i el Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).

Els treballs s'han efectuat entre els dies 29 de setembre i 31 d'octubre de 2008, amb el corresponent permís de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya i la supervisió del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA

El control arqueològic i la posterior excavació de les restes documentades, s'ha dut a terme al solar comprès entre el Passeig Exposició, 16-20, c/ Poeta Cabanyes, 88-92 i el c/ Tapioles, 77-79 al barri del Poble Sec del Districte de Sants-Montjuïc, Barcelona (Barcelonès), als peus de la vessant nord del promontori de Montjuïc.

La comarca del Barcelonès abraça una superfície de 144,72 Km², situada a cavall entre la Serralada Litoral i el mar Mediterrani. La comarca limita al nord amb les comarques del Vallès Occidental i Vallès Oriental; a l'est amb el Maresme i el Mediterrani i al sud i l'oest amb el Baix Llobregat.

Des del punt de vista morfològic es reconeixen dues grans unitats de relleu al Barcelonès: la Serralada Litoral i el Pla de Barcelona.

La Serralada Litoral es divideix en tres sectors: la serra de Marina, la serra de Collserola i el massís del Garraf, separats per les conques dels rius Besòs (Marina i Collserola) al nord i Llobregat (Collserola i massís del Garraf) al sud, destacant el cim del Tibidabo (512 m) com a elevació més important.

El Pla de Barcelona comprèn les formacions quaternàries que s'estenen des del mar fins al canvi de pendent en contacte amb la Serralada Litoral, i que limiten al sud-oest amb el massís del Garraf i al nord-est amb el turó de Montgat.

La superfície compresa es pot subdividir en dos sectors; la plana alta, amb una composició alternada d'argiles vermelles i crostes calcàries procedents de les aigües torrencials que baixaven de la serra; i la plana baixa, on hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres i torrents procedents de la serra i, també, pels corrents marins. Està formada bàsicament per les planes deltaïques dels rius Besòs i Llobregat, formant un pendent del 0,35%, exceptuant l'alineació de turons distribuïts al llarg de la plana entre els que cal destacar Montjuïc com a promontori més elevat assolint una alçada de 173 m, i el Mont Tàber, de 15 m d'altitud i on s'hi instal·là la primitiva ciutat romana de *Barcino*. Però també n'existeixen d'altres que han quedat submergits sota l'urbanisme de la ciutat com és el cas de les Falzies, la punta del Convent, el Molinar, etc.

Tot i ser una superfície eminentment urbana, també es poden localitzar zones de massa forestal formades per pinedes i prats secs fruit de la degradació de la vegetació a mans

de l'acció antròpica. La pineda més habitual al Pla és la de pi blanc majoritàriament, però també trobem pi pinyoner al nord del Besòs i al delta del Llobregat.

En l'actualitat els conreus es centren en gran mesura al delta del riu Llobregat i en petites extensions situades en valls interiors de la serra de Collserola i de Marina, destinats principalment a horta, vinya i cereals.

3. INTRODUCCIÓ HISTÒRICA

Tot i que la urbanització del barri del Poble Sec, zona on s'ha realitzat la present intervenció, no s'inicià fins a mitjans segle XIX, la presència de poblament en aquest indret es remunta ja en època ibèrica i romana sobretot a la muntanya de Montjuïc, com demostren les troballes de tombes, ceràmica i làpides que ens situen cronològicament vers els segles VII aC fins al II dC. Les transformacions sofertes per la construcció del castell de Port al segle XI, les posteriors reconstruccions i l'esmicolament de les pedreres, dificulten la delimitació de l'àmbit del poblament.

Al llarg de l'edat mitjana el castell de Port canvià de mans varies vegades fins a trobar-se en ruïnes al segle XV degut a la pèrdua d'importància política. Molt probablement d'aquest castell se'n conservà una torre anomenada torre del Farell, a la que progressivament, s'hi afegiren edificacions fins el 1751, quan l'enginyer militar Juan Martín Cermenyo va fer derruir l'antic fortí de 1640 i va acabar de donar forma al conjunt de fortificacions, dotant-lo de serveis i cisternes, una d'elles d'aigua potable, i va fer-hi excavar el fossar; tot això ajustat als sistemes de defensa concebuts per Sébastien Le Prestre, marquès de Vauban.

La muntanya de Montjuïc estigué lligada a un moderat eremitisme com demostra la construcció de varis edificis religiosos al llarg de l'edat mitjana com són els de Sant Julià (segle X-XVII) al peu de la muntanya, a la zona de l'actual Poble Sec; Sant Fruitós, existent des de 1031 i més tard dedicada a Santa Madrona; Sant Ferriol (1288-1640) a la zona de les pedreres i la de Sant Bertran (segle XIV-XIX).

L'urbanisme que coneixem actualment del barri del Poble Sec s'inicià l'any 1856, com a barri situat fora de les muralles, entre la muntanya de Montjuïc i les antigues portes de Sant Pau, Santa Madrona i Sant Antoni.

Durant la segona meitat del segle XIX, gràcies a l'abolició de les ordenances militars el 1869, que impedièn la construcció d'edificis civils a les zones més pròximes al castell de Montjuïc, s'urbanitzà tota la zona avui limitada pel Passeig Colom, el Paral·lel, el carrer de Lleida i la muntanya de Montjuïc.

A la zona de les Hortes de Sant Bertran s'hi anaren instal·lant petites indústries atesa la proximitat al port i al sector industrial del Raval, fet que comportà que es convertís en la zona més industrialitzada i amb habitatges obrers del Poble Sec.

Ja al segle XX, durant la guerra civil espanyola (1936-1939), es dugueren a terme nombrosos bombardeigs sobre la ciutat. El primer atac es realitzà des del mar, entre el 13 i el 14 de febrer de 1937, per mitjà del destructor *Eugenio di Savoia*, mentre que el primer atac aeri fou el 16 de març del mateix any. Tots aquests atacs aeris sobre població civil, comportaren la creació del Servei de Defensa Passiva Antiaèria, emmarcat dins la Comissió d'Urbanització i Obres, que gestionà la construcció de varis refugis, inicialment reutilitzant els túnels del metro, però ben aviat es quedaren obsolets pel gran nombre de població que buscava refugiar-se dels atacs, i se'n construïren de nous.

A la tardor de 1936 es van construir a la ciutat de Barcelona 25 refugis simples de coberta de volta, seguint el sistema constructiu de galeria de mina, sense cap servei addicional i pensats per afegir, posteriorment, al servei de clavegueram. Aquest mateix any es construïren 1.400 refugis més a la ciutat, 288 dels quals als districtes II i VII (actualment el Districte de Sants-Montjuïc), considerada zona perillosa per la proximitat als molls i a diverses infraestructures militars (foto 01).

Al solar objecte d'estudi s'hi construïren dos refugis; el 387 situat al carrer Poeta Cabanyes confluència amb el passeig de l'Exposició, amb els accessos davant el número 103 del carrer Poeta Cabanyes; i el refugi 761, a l'extrem sud del carrer Tapioles.

Ambdós refugis es van unir per mitjà de galeries l'octubre de 1938, i al mateix temps s'uniren al refugi 612 (segons consta al plànol, foto 02), situat al carrer Salvà, adquirint els tres la referència de refugi 387.

A la dècada dels 60 es decidí, per temes de seguretat, tapiar l'accés als refugis de la guerra civil.

4. ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS

L'àrea on s'ha realitzat la present intervenció està situada al Poble Sec, en una zona d'interès arqueològic i alt valor històric atesa la troballa d'una sitja al c/ Anníbal, confluència amb c/ Margarit, en una intervenció d'urgència l'any 1989. La ceràmica extreta durant els treballs d'excavació daten del bronze final (900 aC).

La zona més rica pel què fa restes arqueològiques es tracta de la vessant sud-oest de la muntanya de Montjuïc. Entre el castell i el cementiri s'hi documentaren restes d'un assentament estacional d'època ibèrica (el material aportat per l'excavació data dels segles VII i VI aC).

A les proximitats de l'actual Avinguda dels Ferrocarrils Catalans s'hi localitzaren restes del què podria ser el poblat ibèric de Montjuïc, atesa la documentació de diversos murs, dels que destaquem un mur d'1 m d'amplada construït amb pedra lligada amb fang que podria tractar-se d'un mur de tanca o de la muralla del poblat.

L'any 1946 en J. Serra Ràfols excavà diverses sitges ibèriques al sector del pont de l'Esparver en les que es documentaren dos rodes de ferro pertanyents a un carro de càrrega. L'any 1990 es reprengueren les excavacions arqueològiques a la zona en motiu de les reformes urbanístiques que requerien els Jocs Olímpics. Durant els treballs d'excavació es documentaren cinquanta sitges d'època ibèrica molt probablement relacionades amb el comerç i l'intercanvi atesa la proximitat al mar i als eixos fluvials del Llobregat-Cardener i Llobregat-Anoia.

Durant els treballs de construcció de l'Exposició Universal de 1929, en una zona propera a l'Estadi es localitzaren restes del què es considerà com una vil·la romana, així com un forn d'àmfores (només en resta el reportatge fotogràfic) i un dipòsit revestit amb *d'opus signinum*.

També durant el rebaix realitzats per la construcció de l'actual Museu Etnogràfic l'any 1974, es documentà una inhumació amb *tegula* de doble vessant a la que se li atribueix una cronologia baix imperial.

Al llarg de la dècada dels vuitanta es realitzaren diverses intervencions en les que es documentaren part d'un nucli rural o vil·la romana durant les obres d'ampliació del

cementiri Sud-oest; diversos murs de pedra seca que configuren una vil·la romana a la zona de l'edifici de La Campana; i dos sitges prop del centre cívic de La Bàscula. Totes aquestes restes daten d'època republicana tardana.

L'única pedrera d'època romana que es coneix a Barcelona està situada entre el c/ Negrell i l'avinguda dels Ferrocarrils Catalans, localitzada el 1989, d'on s'extreien les pedres que s'utilitzarien per construir la majoria dels edificis de la ciutat romana de *Barcino*.

L'última intervenció a la zona es dugué a terme l'any 2004, per l'arqueòloga Pilar Fernández. Els treballs consistiren en la realització d'una rasa al c/ Tapioles i c/ Anníbal per instal·lar-hi cablejat elèctric, donant com a resultat únicament restes del segle XX i verificant l'absència de restes arqueològiques.

Arran dels resultats obtinguts a partir de les nombroses intervencions arqueològiques realitzades al promontori de Montjuïc, es pot assegurar que la zona ja estava poblada en època romana a través d'un poblament divers de caire eminentment agrícola i d'exploració del territori.

5. METODOLOGIA

La metodologia utilitzada per aquesta intervenció es basa en el mètode de registre Harris / Carandini, que consisteix en la identificació i documentació exhaustiva dels estrats, interestrats i elements constructius, utilitzant per això un model de fitxes numerades correlativament, dins una seqüència d'unitats estratigràfiques (UE).

Per tal de fer més comprensible la redacció de la present memòria, les UUEE s'han agrupat en estructures, així doncs, quan tractem les restes arqueològiques, les denominem com a accés o galeria, de tal manera que per exemple l'accés 1 del refugi 387 abraça la UE 09 (rasa de construcció) i la UE 10 (estructura).

Tan el solar objecte d'estudi com les restes localitzades s'han vinculat geogràficament amb les coordenades UTM, a fi de documentar i facilitar la interpretació de la seqüència estratigràfica. La topografia i la planimetria han estat tractats informàticament amb AutoCad 2008.

Per tal de deixar una constància visual dels treballs realitzats, així com de les restes aparegudes, s'ha realitzat un registre fotogràfic exhaustiu, utilitzant-se el format digital.

Previ als treballs d'excavació s'ha realitzat una recerca documental a diversos arxius per obtenir informació sobre els refugis de la guerra civil en aquesta zona.

Tenint com a tema a investigar els refugis de la guerra civil al Poble Sec, i més concretament els situats entre el carrer Tapioles i el carrer Poeta Cabanyes es va realitzar un buidatge d'informació en tres arxius:

-Arxiu Municipal de Sants-Montjuïc.

-Arxiu Municipal Administratiu de Barcelona.

-Arxiu Municipal d'Història.

Primerament es va realitzar un recull bibliogràfic de tota la informació obtinguda sobre els refugis antiaeris civils al Poble Sec durant el període comprès entre 1936 i 1939.

Gràcies a aquesta bibliografia es pogué aconseguir informació sobre el context històric de l'esmentat moment.

Posteriorment es realitzà la recerca de plànols i expedients elaborats al moment de la construcció dels refugis als carrers Tapioles i Poeta Cabanyes.

A l'Arxiu Municipal Administratiu de Barcelona es varen localitzar les carpetes de la "Junta Local de Defensa Passiva" que contenien els plànols de tres refugis situats a la zona objecte d'estudi:

-El refugi 387 situat davant el número 103 del carrer Poeta Cabanyes.

-El refugi 612 situat al carrer Salvà, prop del número 90.

-El refugi 761 ubicat a l'extrem sud del carrer Tapioles.

Els plànols van ser fotografiats digitalment (previ permís especial demanat a l'arxiu).

6. ESTUDI DEL SUBSÒL

Durant els treballs d'excavació del subsòl per mitjà d'una màquina giratòria, es documentaren diversos accessos a dos refugis antiaeris construïts al subsòl a partir de la tardor de 1937 en el marc de la guerra civil espanyola.

Els treballs de neteja dels trams localitzats deixaren al descobert l'accés que permetia arribar a un percentatge elevat de les galeries del refugi 387. El fet de no quedar afectades pel projecte d'obra comportà que únicament s'hi dugués a terme una documentació fotogràfica exhaustiva.

6.1. Desenvolupament dels treballs

Previ al control arqueològic es realitzaren al solar els pilons tan de la fonamentació nord com sud del futur edifici. Per garantir l'alineació dels pilons es realitzà un mur guia excavat al subsòl mantenint l'espai on encabir-hi l'estaca d'extracció de terres que permeté la col·locació del piló.

Durant els treballs de rebaix per a la construcció del mur guia aparegueren als dos extrems (est i oest) del solar, part de dos refugis antiaeris construïts durant la guerra civil espanyola, sense cap tipus de reblliment a l'interior.

A fi de garantir la perfecta injecció de formigó per a la realització dels pilons, es realitzaren varis murs de tàpia a l'interior dels refugis i es rebllí l'espai on s'hi havien de construir els pilons, amb terra i morter pobre. Part del refugi situat a l'extrem oest del solar no oferia les garanties de seguretat a la màquina pilotadora atès el gran pes d'aquesta, la poca potència de terra que cobria el refugi i la feblesa de l'apuntalament del seu interior, realitzat amb fustes ja malmeses, per tot, la direcció d'obra ordenà el desmuntatge de la coberta i el reblliment de l'interior amb terra per garantir l'estabilitat de la màquina.

A partir del 29 de setembre, sota sol·licitud del Patronat de l'Habitatge, s'hi intervingué arqueològicament amb l'objectiu de garantir el valor patrimonial de les restes localitzades, a través de l'observació del rebaix i la documentació tan planimètrica com fotogràfica de les mateixes.

Els primers treballs realitzats consistiren en el desmuntatge de l'escala que comunicava l'extrem sud del c/ Poeta Cabanyes amb el Passeig Exposició. Durant aquestes tasques es documentà part de l'Accés 1 del refugi 387, que no quedava afectat pel projecte d'obra, però que caldrà tenir present durant la futura urbanització del c/ Poeta Cabanyes.

El dia 2 d'octubre es realitzà una rasa a l'extrem oest del solar en direcció nord-sud, per a la col·locació de cablejat elèctric per connectar la llum a les instal·lacions de l'obra. La rasa presentava una longitud de 16,5 m, una amplada de 0,32 m i una profunditat d'entre 0,8 i 0,9 m, documentant-ne pràcticament un únic estrat (UE 01) d'argiles de color vermell i marró clar amb restes de materials moderns, segurament procedent dels treballs d'urbanització dels carrers a les acaballes del segle XX. En els trams on la profunditat era major, s'hi documentà l'estrat UE 02, format per terra molt compacte de color groguenc.

No s'hi localitzaren restes arqueològiques.

Els treballs de rebaix del subsòl pròpiament dit s'iniciaren a partir del dia 8 d'octubre, un cop la direcció d'obra confirmà l'estabilitat dels pilons i els corresponents ancoratges.

Els treballs es realitzaren per mitjà d'una màquina giratòria de mida mitjana utilitzant inicialment la cullera de neteja i rebaixant per capes a fi de garantir la bona visibilitat de les possibles restes arqueològiques que poguessin aparèixer, durant aquestes tasques es localitzaren restes de l'asfalt del c/ Anníbal, els corresponents estrats d'anivellament, el col·lector principal i diversos pous de caiguda d'aigües pluvials, així com restes de la fonamentació de l'edifici existent a la finca número 73 del c/ Tapioles, enderrocat l'any 1992 durant el procés de transformació urbanística que patí el barri en motiu dels Jocs Olímpics.

Un cop localitzats els refugis s'efectuaren els treballs pertinents de neteja i documentació estratigràfica, fotogràfica i planimètrica, mentre la màquina giratòria continuava rebaixant el subsòl en altres zones del solar, sempre sota supervisió arqueològica, fins a assolir la cota necessària per als requeriments de l'obra.

A fi d'agilitzar els treballs de rebaix s'autoritza la substitució de la cullera de neteja per la de pues a les zones on el terreny era més compacte i a partir de la cota 29,8 m.s.n.m., punt en el que s'hi localitzà l'estrat geològic.

En el transcurs dels treballs de neteja de part del refugi 387, quedà al descobert una galeria que permeté als arqueòlegs entrar a l'interior i realitzar-ne una documentació fotogràfica exhaustiva.

Finalitzats els treballs d'excavació i documentació arqueològica, es desmuntaren les estructures afectades pel projecte d'obra sota l'autorització del Museu de la Ciutat de Barcelona.

Les estructures afectades són les següents:

- Accés 2 del refugi 387.
- Tram de 3,9 m de longitud de la galeria subterrània del refugi 387.
- Accés 1 del refugi 761.
- Tram de 2,08 m de longitud de galeria subterrània del refugi 761.

6.2. Resultats

La intervenció arqueològica va permetre documentar un accés i un tram de galeria subterrània del refugi 761 i tres accessos al refugi 387, així com un petit tram de galeria subterrània d'aquest últim. També s'hi localitzaren restes de la fonamentació de l'edifici existent al solar abans no es prolongués el c/ Anníbal fins a connectar amb el c/ Poeta Cabanyes, l'any 1992.

L'accés 1 del refugi 761 (rasa de construcció UE 07 i estructura UE 08) estava excavat en un estrat sorrenc (UE 02) seguint el sistema constructiu de galeria de mina. El tram localitzat estava farcit amb l'enderroc (UE 20) de la pròpia estructura. S'iniciava a la finca número 77 del c/ Tapioles i es prolongava en sentit NO-SE cap a l'interior del solar aproximadament 1,9 m, punt en el que l'estructura es desviava 120° en sentit sud, per finalitzar seccionat pels pilons de la fonamentació sud del futur edifici. La totalitat del tram del refugi presentava una longitud de 11,5 m, una amplada de 1,56 m i una profunditat de 1,9 m. La solera de la galeria estava revestida amb ciment i reforçada amb maons massissos als punts on hi havia pilars mestre (entre arc i arc de paret), mentre que les parets estaven construïdes amb maons massissos de 0,27 x 0,14 x 0,05 m. Tota l'estructura presentava un desnivell del 4%, sent-ne el punt més elevat de la solera l'extrem del c/ Tapioles (29,26 m.s.n.m.).

Per requeriments de l'obra, com ja hem esmentat, es desmuntà tan la coberta de volta de canó com la paret est, podent-ne documentar únicament la paret oest, la solera i un petit fragment de la paret est.

La paret oest estava construïda amb una banqueta de 0,55 m d'alçada que transcorria tota la longitud documentada, on s'hi recolzaven (adossats a la paret) arcs de mig punt de diferents radis (de sud a nord: 1,95 m; 1,33 m; 1,51 m i un arc apuntat) i 0,32 m d'amplada, reforçats a l'interior amb un pilar de 1,04 m d'alçada. Entre arc i arc s'hi construï un pilar de maons massissos des de la solera (reforçada amb totxos) fins a la volta (no localitzada), dels que se'n conserva 1,56 m d'alçada.

El tram de refugi estava seccionat a l'extrem sud pels pilons de formigó de la fonamentació que requeria el projecte d'obra, mentre que a l'extrem oposat aparegué seccionat per la rasa de construcció del col·lector del carrer Anníbal.

La galeria subterrània del refugi 761 (rasa de construcció UE 15 i estructura UE 16) estava situada a l'angle sud-oest del solar. També estava parcialment destruïda per la rasa del mur guia al que s'ha fet referència anteriorment per a la construcció dels pilons. El sistema constructiu emprat per al refugi també responia al sistema constructiu de galeria de mina, excavat a l'estrat UE 02 i UE 03, tot i que en aquest cas, pràcticament no s'hi utilitzaren materials d'obra per a la seva construcció, sinó que únicament s'excavà al subsòl, amb una petita banqueta de 0,18 m d'alçada que recorria tota la longitud de les parets.

Un cop extret el rebliment de l'interior (UE 21) s'hi va poder documentar un tram de 5,94 m de longitud, 1,13 m d'amplada, i 2,13 m d'alçada. El fet d'haver assolit la cota que requeria l'obra comportà la realització d'un petit sondeig a l'interior en el que es localitzà la solera a 27,38 m.s.n.m. i la banqueta esmentada anteriorment. El tram documentat s'iniciava a l'extrem oest dels pilons i transcorria de forma semicircular pràcticament formant un angle de 180° cap al c/ Tapioles, on estava seccionat pel col·lector d'aquest mateix carrer.

A la banda nord s'hi van documentar dos cavitats de diferents dimensions perforades a les parets del subsòl. A mig recorregut s'hi localitzà una cavitat a mitja alçada que

presentava una alçària de 1,1 m, 0,64 m d'amplada i 0,5 m de fons, amb un forat al centre de la base de 0,13 x 0,05 m. revestit amb ciment de funció indeterminada.

La segona cavitat estava situada a l'extrem oest. Presentava la mateixa alçada que la galeria, amb una amplada de 0,8 m i un fons de 1,84 m. en aquest cas s'utilitzaren maons massissos de 0,27 x 0,14 x 0,05 m per a la seva construcció. Molt probablement es tracta d'una cavitat per a refugiar-s'hi, com era habitual en aquest tipus de construccions.

Al sector est del solar s'hi varen documentar tres accessos al refugi antiaeri 387 i una de les galeries subterrànies.

L'accés situat més a l'est (Accés 1) estava situat sota les antigues escales que comunicaven el c/ Poeta Cabanyes amb el Passeig de l'Exposició, desmuntades pel requeriment del projecte d'obra, fet que va permetre documentar una part de la paret oest i part de la coberta de volta de canó (UE 10) de l'entrada al refugi així com la rasa de construcció (UE 09) que retallava tan l'estrat UE 01 com UE 02. També s'hi va localitzar la tàpia realitzada als anys 60 per a impedir-hi l'accés.

L'accés 2, format per la rasa de construcció UE 11 i l'estructura UE 12, estava situat a una distància de 5 m cap a l'oest de l'accés ja esmentat. Presentava una planta en forma de Z parcialment destruïda per la rasa de construcció del mur guia i pels pilons de formigó requerits pel projecte d'obra. L'objectiu de la planta en Z era evitar la penetració de metralla a l'interior del refugi en cas de que el projectil esclatés a les proximitats.

S'iniciava amb quatre graons (1,44 m de longitud, 0,28 m d'amplada i 0,16 m l'alçada) en sentit descendent cap al sud i en el quart apareixia la tàpia realitzada als anys 60, així com una rasa realitzada prèviament al control arqueològic que provocà la desaparició tan de la coberta, la paret oest i la resta de graons que permetien l'accés al refugi.

A una cota inferior (30,71 m.s.n.m.) s'iniciava un segon tram de paret en sentit descendent E-O de 4,25 m de longitud i 0,14 m d'amplada construït mitjançant la combinació de totxo i maó. Finalitzava amb un angle recte en sentit sud, seccionat aquí pels pilons de formigó. El mal estat de conservació que presentava només permeté documentar la part per la banda exterior d'aquest tram d'estructura.

A l'alçat conservat de la paret est del primer tram de l'accés 2 s'hi podien comptabilitzar un total de deu graons (entre els desapareguts i els conservats) que finalitzaven a un replà (30,54 m.s.n.m.) al que seguia, en sentit descendent cap a l'oest el segon tram documentat.

En cap dels dos trams s'hi localitzà la coberta però sí la totalitat de l'alçada de les parets, que era de 1,78 m.

L'accés 3 (rasa de construcció UE 13 i estructura UE 14) es documentà un cop netejada la galeria subterrània, al que només s'hi podia accedir a través d'aquesta, ja que l'altre extrem estava tapiat pel paviment de la calçada del c/ Poeta Cabanyes.

Presentava planta en forma de L invertida, formada per un primer tram disposat de nord a sud de 9,9 m de longitud i un segon tram de 6 m orientat d'est a oest, fins a comunicar-se amb la galeria subterrània. La totalitat del recorregut presentava 1,9 m d'alçada i 2,1 m d'amplada, exceptuant un tram a l'extrem nord de 2,5 m on l'amplada es reduïa fins a 1,64 m.

Des de l'extrem nord i al llarg de 5,7 m de longitud les parets i la coberta estaven reforçades amb maons de 0,27 x 0,14 x 0,05 m lligats amb ciment seguint el sistema de volta a plec de llibre. A partir d'aquest punt només s'hi va localitzar reforçament amb paret de totxo a la banda oest i nord de l'accés 3.

La galeria documentada al refugi 387 estava formada per la rasa de construcció UE 17 i l'estructura UE 18. Presentava planta rectangular assolint una longitud de 3,9 m fins al punt on es pogué documentar planimètricament, atès que la resta de l'estructura estava fora dels límits d'afectació del projecte d'obra. L'amplada de l'estructura era de 1,3 m i l'alçada de 1,98 m. A partir de 1,6 m cap al sud l'amplada de la galeria s'ampliava progressivament fins a 2,1 m.

El revestiment de les parets estava construït amb maó massís de 0,27 x 0,14 x 0,05 m lligats amb ciment on s'hi assentava la coberta de volta de maó de pla.

El sistema constructiu de la galeria seguia el mateix utilitzat en les construccions de galeria de mina. En primer lloc es realitzava una excavació vertical (en aquest cas en diagonal) fins a assolir la cota necessària, que en el cas dels refugis antiaeris situats als peus de la vessant nord de Montjuïc es trobava a 3 m per sota del nivell superficial i aprofitava el desnivell del terreny per guanyar potència de cobertura. En aquest punt s'excavava de forma horitzontal i es realitzaven les galeries principals. En segon lloc es revestien els trams de paret i de coberta que presentaven menys estabilitat del terreny i per tan, la possibilitat de patir esfondraments, amb totxos lligats amb ciment.

La resta de galeries que constituïen el refugi 387 es varen documentar únicament fotogràficament ja que l'estructura quedava fora de l'àmbit d'actuació de l'obra. Durant aquests treballs es pogué observar que les galeries es numeraven de forma correlativa a fi de que els refugiats estiguessin situats en tot moment. A l'interior es localitzà un petit dipòsit al que desembocava un tub metàl·lic que recollia l'aigua procedent de les escales situades en una galeria ubicada més al nord, probablement per garantir el subministrament d'aigua en un període d'estada prolongat.

El refugi no presentava cap altre accés més degut a les nombroses reformes urbanes realitzades que comportaren la tàpia de tots els extrems restants.

7. CONCLUSIONS

En motiu de la construcció d'un edifici de 31 habitatges de protecció oficial, espai d'equipaments i aparcaments, al solar situat al Passeig Exposició, 16-20, c/ Poeta Cabanyes, 88-92 i el c/ Tapioles, 77-79, de Barcelona (Barcelonès), es realitzà una intervenció arqueològica de caràcter preventiu atès l'interès arqueològic i alt valor històric de la zona.

Durant els treballs de rebaix del subsòl a l'extrem est del solar, en front el número 103 del c/ Poeta Cabanyes, es documentaren fotogràficament i planimètricament tres accessos al refugi 387 així com un tram de la galeria subterrània a través de la que es podia accedir a un elevat percentatge de les galeries de l'interior del refugi, les quals només es pogueren documentar fotogràficament atès que quedaven fora de l'àmbit d'actuació del projecte d'obra.

Val a dir que el sistema constructiu utilitzat era el de galeria de mina. S'iniciava una perforació del subsòl amb més o menys inclinació fins a assolir la cota necessària i es prosseguia excavant de forma horitzontal i reforçant els trams més inestables amb material constructiu, creant així un entramat de galeries que es van anar ampliant i

modificant durant els anys 1937-1938 i que havien de salvaguardar la població civil en un eventual atac amb projectils, ja sigui d'origen aeri o marítim.

L'avantatge que ofería la muntanya de Montjuïc era que no calia perforar a molta profunditat ja que es podia aprofitar la pendent del terreny per guanyar alçària a mesura que l'excavació s'endinsava cap a l'interior del promontori de forma horitzontal.

Els trams on el terreny era més inestable o es preveia que no suportarien l'impacte d'un projectil, s'hi construïen parets i voltes amb maó lligat amb ciment a fi de reforçar-ne l'estructura, com és el cas dels tres accessos i la gran majoria de les galeries del refugi 387.

A l'extrem oest s'hi varen documentar un tram de galeria subterrània i un accés al refugi 761. El tram documentat de l'accés 1 era de planta rectangular i, a diferència del refugi anterior, no presentava les parets revestides completament amb material constructiu sinó que per tal d'aprofitar els recursos existents al moment, reduïren el consum de maó massís aixecant una banqueta al llarg de les parets del refugi i hi assentaren al damunt un seguit d'arcs de mig punt (adossats a la paret) apuntalats amb un pilar.

A les fotografies realitzades a l'interior del refugi 761 en treballs previs a la intervenció arqueològica, s'hi poden observar com entre arc i arc s'hi construïren pilars que subjectaven una biga de fusta. En un punt de l'accés 1, deixaren de construir arcs de mig punt utilitzant el pla de les parets, per construir-los de paret a paret oposada, de manera que el propi arc apuntalava la coberta de la galeria (foto 03).

D'aquest mateix refugi se'n va poder documentar un tram de galeria subterrània situat a l'angle sud-oest del solar. En aquest cas l'estructura era de planta semicircular i no presentava cap tipus de reforçament ni de parets ni de coberta, excepte en una petita cavitat documentada a la paret nord, on sí que apareixia revestida amb maó lligat amb ciment i que segurament era utilitzada per a refugiar-s'hi, com era habitual en aquest tipus de construccions.

Mitjançant l'emissió de butlletes informatives del moment, es publicaren les característiques constructives necessàries per a garantir la seguretat dels ciutadans a l'interior dels refugis antiaeris. Aquestes infraestructures havien de complir entre d'altres, els següents requisits:

- Dos o més accessos per facilitar l'entrada de les persones i per evitar que, en cas de que un quedés destruït, es pogués evacuar les persones per un altre de les entrades.
- Reforçar els murs, sobretot els que donaven més directament a l'exterior.
- Apuntalar els sostres per evitar esfondraments.
- Assegurar l'existència d'una obertura que permeti la renovació de l'aire.

Ambdós refugis objecte d'aquest estudi acomplien aquesta normativa, tot i que no s'hi va poder documentar l'existència de cap obertura que permetés la renovació de l'aire, atès l'elevat grau d'afectació que patia el refugi amb les nombroses tàpies localitzades.

El fet que la planta dels accessos documentats no fos rectilínia sinó que es presentaven en forma de Z, L invertida o amb una lleugera desviació, respon a que en cas d'un eventual atac amb projectils, la metralla generada per l'explosió d'aquests no penetrés a l'interior del refugi podent provocar lesions als refugiats.

Val a dir que durant els treballs fotogràfics realitzats a l'interior de les galeries s'observà que les galeries es numeraven de forma correlativa a fi de que els refugiats estiguessin situats en tot moment, i es localitzà un petit dipòsit al que desembocava un tub metàl·lic que recollia l'aigua procedent de les escales situades en una galeria ubicada més al nord, hipotèticament per garantir el subministrament d'aigua en cas d'una estada prolongada.

Cal esmentar que l'accés 1 al refugi 387, situat davant la finca número 103 del c/ Poeta Cabanyes no va quedar afectat pel projecte d'obra de construcció de l'edifici d'habitatges, però que molt probablement quedarà afectat pel projecte d'urbanització que ha de permetre la comunicació del c/ Poeta Cabanyes amb el Passeig Exposició. Per tot, proposem la intervenció d'un arqueòleg en el moment de la realització d'aquests treballs.

8. BIBLIOGRAFIA

A. A. V. V. (1991): *Gran geografia comarcal de Catalunya. Barcelonès i Baix Llobregat*. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

A. A. V. V. (2003): *El Refugi 307: la guerra civil i el Poble Sec, 1936-1939*. Ajuntament de Barcelona. Consell Municipal del Districte de Sants-Montjuïc. Barcelona.

A. A. V. V. (2006): *Atles de Catalunya: Barcelona*. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

COLL, J.M; ROIG, J. (2002): *Galeries subterrànies d'època moderna (segles XVI-XVIII): tipologia i propostes de funcionalitat a partir de l'estudi arqueològic*. (pàg. 252-261). II Congrés d'arqueologia medieval i moderna a Catalunya. Sant Cugat del Vallès. 18-21 d'abril de 2002. Volum I.

FERNÁNDEZ, P. (2004): *Memòria de la intervenció arqueològica al carrer Tapioles, 65-73 / Annibal, 2A-2B de Barcelona*. Inèdit.

GARCIA, A.; GUÀRDIA, M. (1986): *Espai i societat a la Barcelona pre-industrial*. Edicions de la Magrana. Barcelona.

GARCIA, R.; FABRA, J.(1995): *El Poble Sec*. Arxiu Municipal del Districte Sants- Montjuïc. Barcelona.

MIRÓ, C. (1998): *El passat antic de la Muntanya de Montjuïc*. Els barris de Barcelona. Vol. 2: pag. 18-25. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

PALET, J.M. (1995): *Estudi territorial del Pla de Barcelona: Estructuració i evolució del territori entre l'època ibero-romana i l'altmedieval. Segles II-I aC- X-XI dC*. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona.

PUJADÓ, J. (1998): *Oblits de rereguarda: els refugis antiaeris a Barcelona (1936-39)*. Abadia de Montserrat.

SOLÉ, J.M.; VILLARROYA, J. (1986): *Catalunya sota les bombes (1936-1939)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona.

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Barcelon%C3%A8s> (Data de consulta: 4 de novembre de 2008)

http://ca.wikipedia.org/wiki/Castell_de_Montju%C3%AFc (Data de consulta: 4 de novembre de 2008)

ARXIUS CONSULTATS

Arxiu Municipal de Sants-Montjuïc. (AMS-M)

Arxiu Municipal d'Història. Casa Ardiaca. (AMH)

Arxiu Municipal Administratiu de Barcelona. (AMAB)

Documentació consultada als arxius:

- Atlas dels refugis de la guerra civil espanyola a Barcelona. Ajuntament de Barcelona. 2002. (AMS-M).
- Llistat dels refugis a 9-12-1937. (AMS-M).
- Llistat dels refugis a 16-7-1938. (AMS-M).
- Plànol inventari del 1962 (AMS-M).
- Plànol de detall dels anys 1969-73. (AMS-M).
- Projecte de refugi a la residència de l'Excm. Sr. President de la Generalitat de Catalunya. Doc. N°2. (Plànols complementaris). Núm. Reg. 19.669 (4). (AMH).
- Carpetes de la "Junta Local de Defensa Passiva". Caixa 57286. Documents 5.4.2 i 5.4.5. (Refugis dels carrers Cabanyes, Tapioles i Salvà. Caixa 57278. Refugi 387. (AMAB).
- Plànols dels refugis 387, 612 i 761. (AMAB).

ANNEX.

A.1. Resolucions Generalitat de Catalunya

A.2. Repertori Fotogràfic

A.3. Fitxes d'Unitats Estratigràfiques

A.4. Planimetries

1. Plànol de Situació
2. Planta del Refugi 761
3. Planta del Refugi 387
4. Seccions
5. Alça del la paret oest de l'accés 1/Restitució 3D del refugi 761
6. Restitució 3D del refugi 387
7. Planta del refugi 387 realitzada l'any 1938

ANNEX 1: RESOLUCIONS GENERALITAT DE CATALUNYA

Barcelona, 12 de novembre de 2008
Ref.: 470 K121

Sr. Dídac Pàmies Gual
Rbla. Sant Ferran, 3
08700 Igualada

Benvolgut,

Us trameto, adjunta, còpia de la resolució, de 3 d'octubre de 2008, del director general del Patrimoni Cultural, autoritzant la intervenció arqueològica preventiva a:

- Pg. de l'Exposició, 16-20, c. Tapioles, c. Poeta Cabanyes, 88-92 (Barcelona, Barcelonès). Termini: del 6 al 31 d'octubre de 2008.

Atentament,

Jordi Roca i Armengol
Director territorial

Expedient 437 K121-B sobre l'autorització per a 2008 de la intervenció preventiva a: Passeig de l'Exposició, 16-20, carrer Tapioles, 77-79, Poeta Cabanyes, 88-92 (Barcelona, Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

1. El dia 22 de setembre de 2008 (registre d'entrada núm. 001124), el senyor Ferran Puig i Verdaguer, director del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB) i el senyor Joaquim Pascual i Sangrà, director dels Serveis Tècnics del Patronat Municipal de l'Habitatge, van presentar una petició per realitzar una intervenció arqueològica a: Passeig de l'Exposició, 16-20, carrer Tapioles, 77-79, Poeta Cabanyes, 88-92 de Barcelona.
2. El dia 2 d'octubre de 2008 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia va emetre informe favorable a l'esmentada sol·licitud.

Motivació

Execució d'un projecte urbanístic en una àrea d'expectativa arqueològica.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
2. Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).

Resolució

Per tot això, resolc:

- 1: **Autoritzar** la realització d'una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les següents dades i condicions:

Lloc de la intervenció: Passeig de l'Exposició, 16-20, carrer Tapioles, 77-79, Poeta Cabanyes, 88-92 (Barcelona, Barcelonès)

Persona o institució autoritzada: Ferran Puig i Verdaguer, director del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona (MHCB) i Joaquim Pascual i Sangrà, director dels Serveis Tècnics del Patronat Municipal de l'Habitatge

Direcció de la intervenció arqueològica: Dídac Pàmies Gual (ARKEOLIK, SCP)

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació
Direcció General de Patrimoni Cultural
Servei d'Arqueologia i Paleontologia

Faig constar que aquesta fotocòpia
reprodueix fidelment l'original.

Barcelona,

08 OCT 2008

Gemma Hernández Herreró
Cap del Servei d'Arqueologia i Paleontologia

Activitat autoritzada: control (moviment de terres) i, si s'escau, excavació arqueològica preventiva

Termini de realització de la intervenció: del 6 al 31 d'octubre de 2008

Lloc de dipòsit provisional de les restes: Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, així com en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient.

2: Notificar aquesta resolució, tal i com disposa l'article 5.2 del Decret 78/2002, simultàniament a l'ajuntament del municipi afectat i a la persona interessada, amb l'avertiment que:

- Els particulars poden interposar recurs d'alçada contra aquesta resolució davant l'òrgan que l'ha dictat o davant del conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la recepció de la notificació, d'acord amb l'article 107 en relació amb els articles 114 i 115 de la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, sens perjudici que es pugui interposar altre recurs que sigui considerat convenient.
- Les administracions públiques podran interposar, d'acord amb el que determina l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la Jurisdicció Contenciosa Administrativa, recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar des de la notificació. Potestativament, dins el mateix termini, també podran efectuar el requeriment previ que determina el precepte legal abans esmentat.

Barcelona, 3 d'octubre de 2008

Josep M. Carreté Nadal
El director general del Patrimoni Cultural

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació
Direcció General de Patrimoni Cultural
Servei d'Arqueologia i Paleontologia

Faig constar que aquesta fotocòpia
reprodueix fidelment l'original.

Barcelona,

08 OCT 2008

Gemma Hernández Herrero
Cap del Servei d'Arqueologia i Paleontologia

ANNEX 2: REPERTORI FOTOGRÀFIC

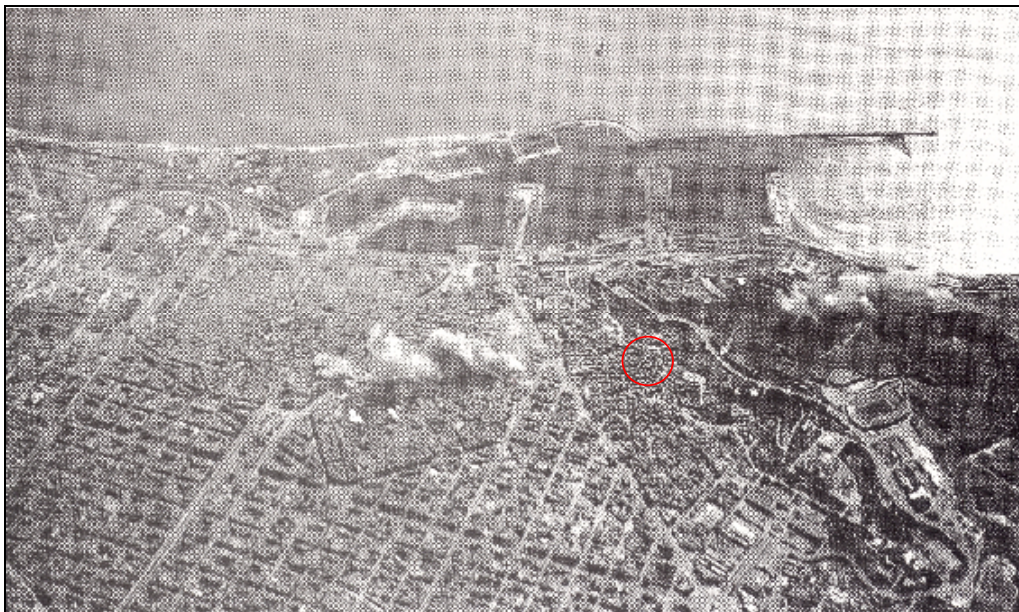

Foto 1: Bombardeig damunt la ciutat de Barcelona el 17 de març de 1938, amb l'àrea de prospecció marcada.

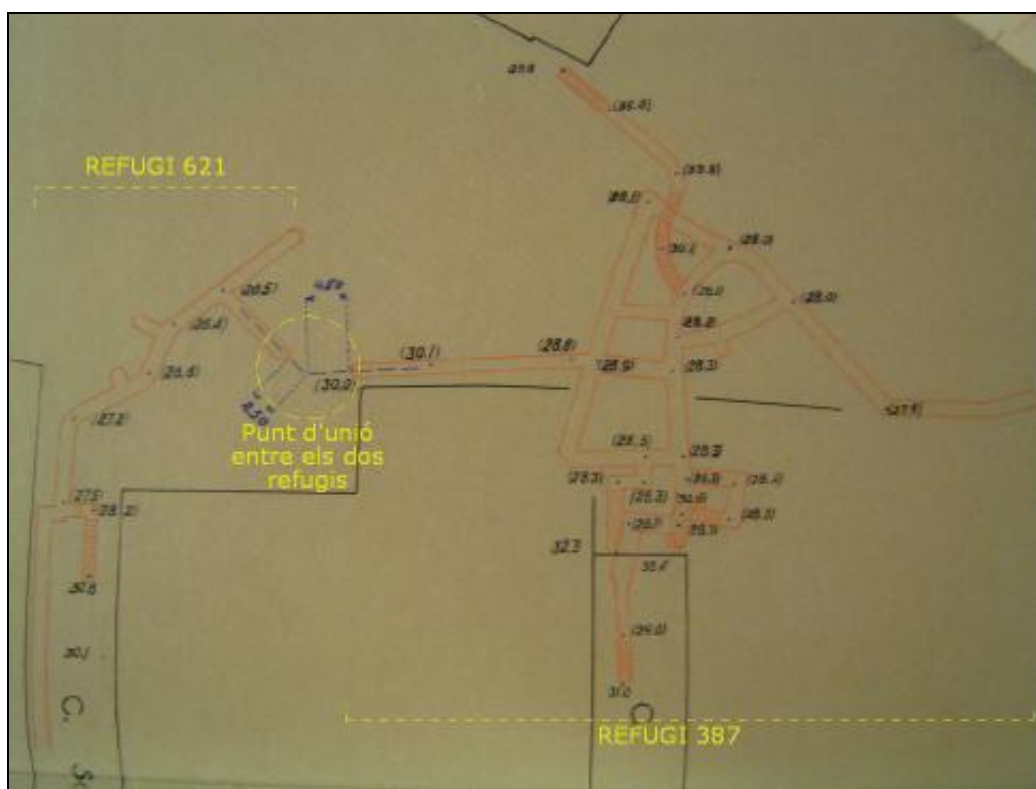

Foto 2: Planta realitzada l'octubre de 1938 on s'observa el punt d'unió entre el refugi 387 i el 621.

Foto 3: Arc de maó de pla. Refugi 761.

Foto 4: Inici excavació.

Foto 5: Desmuntatge del col·lector del c/ Anníbal.

Foto 6: Rasa per la col·locació de cablejat elèctric.

Foto 7: Farciment UE 20 (Accés 1; Refugi 761).

Foto 8: Treballs de neteja de l'accés 1 (Refugi 761).

Foto 9: Vista general de l'accés 1 (Refugi 761).

Foto 10: Detall del primer tram de l'accés 1 (Refugi 761) i col·lector del c/ Anníbal.

Foto 11: Detall de l'arc apuntat de l'accés 1 (Refugi 761).

Foto 12: Detall d'un dels arcs de mig punt de l'accés 1 amb el pilar d'apuntament al centre (Refugi 761).

Foto 13: Fonamentació dels pilars mestre de l'accés 1 (Refugi 761).

Foto 14: Treballs de neteja de la galeria subterrània (Refugi 761).

Foto 15: Cavitat a la paret nord de la galeria subterrània (Refugi 761).

Foto 16: Detall de les marques realitzades al terreny.

Foto 17: Cavitat a la paret nord de la galeria subterrània (Refugi 761) i col·lector principal del c/ Tapioles.

Foto 18: Sondeig realitzat per localitzar la solera de la galeria subterrània (Refugi 761).

Foto 19: Alçat exterior de l'accés 1 (Refugi 387).

Foto 20: Vista frontal de l'accés 1, on s'hi observa la tàpia i el talús de l'antiga escala.

Foto 21: Interior de l'accés 1 (Refugi 387).

Foto 22: Vista general de l'accés 2. Tram superior i tram inferior a la dreta de la imatge (Refugi 387).

Foto 23: Detall dels graons i la tàpia de l'accés 2 (Refugi 387).

Foto 24: Paret est de l'accés 2 (Refugi 387).

Foto 25: Alçat del tram inferior de l'accés 2 (Refugi 387).

Foto 26: Vista general de l'accés 2 i túnel de l'accés 3 (Refugi 387).

Foto 27: Paret est de l'accés 2 i coberta de la galeria d'entrada al refugi 387.

Foto 28: Volta de l'accés 3 o s'observen els totxos de l'escala de l'accés 1 (Refugi 387).

Foto 29: Volta a plec de llibre de l'accés 3 (Refugi 387).

Foto 30: Passadís de l'accés 3 (Refugi 387).

Foto 31: Passadís de l'accés 3 (Refugi 387).

Foto 32: Vista de la galeria subterrània (Refugi 387).

Foto 33: Farciment UE 19 (Refugi 387).

Foto 34: Volta de maó de pla de la galeria (Refugi 387).

Foto 35: Desmuntatge de l'accés 2 (Refugi 387).

Foto 36: Accés 2 i galeria desmuntades.

Foto 37: Desmuntatge de l'accés 1 (Refugi 761).

Foto 38: Desmuntatge de l'accés 1 i tàpia
realitzada per l'obra (Refugi 761).

Foto 39: Rebaix definitiu del solar.

ANNEX 3: FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

Nom de la UE: 01

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estrats

Data d'alta: 2008-11-05 12:11:01

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Anivellament

Última modificació: 2008-11-05 13:00:00

DESCRIPCIÓ DEL SEDIMENT:

Textura: Argilosa

Consistència: Compacta

Color: Roig

Composició Geològica: Argila

Composició Orgànica: Altres

Composició Artificial: Material Constructiu| Altres

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Seccionat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 32,01

Cota Inferior: 31,2

OBSERVACIONS:

INTERPRETACIÓ:

Estrat d'anivellament per a la urbanització dels carrers

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

06
04
02
21

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

09
11
13

Nom de la UE: 02

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estrats

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:54

Cronologia: Desconeguda

Any Inici:

Any Final:

Definició: Geològic

Última modificació: 0000-00-00 00:00:00

DESCRIPCIÓ DEL SEDIMENT:

Textura: Sorrenca

Consistència: Compacta

Color: Groc

Composició Geològica: Sorra

Composició Orgànica:

Composició Artificial:

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Intacte

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior:

Cota Inferior:

OBSERVACIONS:

Estrat d'entre 1 i 3 m de potència amb desnivell de sudoest a nord-est.

INTERPRETACIÓ:

Estrat geològic

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

03

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

01

07

04

09

11

13

15

17

Nom de la UE: 03

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estrats

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:16

Cronologia: Desconeguda

Any Inici:

Any Final:

Definició: Geològic

Última modificació: 0000-00-00 00:00:00

DESCRIPCIÓ DEL SEDIMENT:

Textura: Sorrenca

Consistència: Flonja

Color: Gris Clar

Composició Geològica: Sorra

Composició Orgànica:

Composició Artificial:

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Intacte

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior:

Cota Inferior:

OBSERVACIONS:

Estrat amb desnivell sudoest-nordest.

INTERPRETACIÓ:

Estrat geològic

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

02

04

07

11

13

15

17

Nom de la UE: 04

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: retalls

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:29

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Rasa

Última modificació: 0000-00-00 00:00:00

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 1,6

Longitud Superior: 49,09

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 1,6

Longitud Inferior: 49,09

Diàmetre Inferior:

Forma del Fons: Pla

Forma de la Secció: Quadrada

Paret Interna: Natural

Forma del Coll: Recte

Forma de la Planta: Rectangular

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Intacte

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 31

Cota Inferior: 29,8

OBSERVACIONS:

INTERPRETACIÓ:

Rasa de construcció del col·lector principal del c/ Anníbal

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

02

03

07

08

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

01

05

06

Nom de la UE: 05

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estructures

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:09

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Canalització

Última modificació: 0000-00-00 00:00:00

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

MORFOLOGIA:

Amplada Superior:

Longitud Superior:

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior:

Longitud Inferior:

Diàmetre Inferior:

Aparell Constructiu: Aparell Regular

Forma de la Planta: Circular

Mode d'Unió: Formigó

Forma de la Planta:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Intacte

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 31

Cota Inferior: 30,07

OBSERVACIONS:

Tub de formigó

INTERPRETACIÓ:

Col·lector principal del c/ Anníbal

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

04

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

06

Nom de la UE: 06

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estrats

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:37

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Farciment

Última modificació: 2008-11-05 13:21:35

DESCRIPCIÓ DEL SEDIMENT:

Textura: Altres

Consistència: Compacta

Color: Gris Clar

Composició Geològica: Altres

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Material Constructiu

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Intacte

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 31

Cota Inferior: 29,8

OBSERVACIONS:

INTERPRETACIÓ:

Farciment de formigó.

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

05

04

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

01

Nom de la UE: 07

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: retalls

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:09

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Rasa

Última modificació: 2008-11-05 13:26:28

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 1,3

Longitud Superior: 11,5

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 1,3

Longitud Inferior: 11,5

Diàmetre Inferior:

Forma del Fons: Pla

Forma de la Secció: Quadrada

Paret Interna: Natural

Forma del Coll: Recte

Forma de la Planta: Rectangular

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Rebaixat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 30,03

Cota Inferior: 28,51

OBSERVACIONS:

INTERPRETACIÓ:

Rasa de construcció del refugi 761

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

02

03

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

20

04

08

Nom de la UE: 08

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estructures

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:13

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Altres

Última modificació: 2008-11-05 13:42:19

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 1,3

Longitud Superior: 11,5

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 1.3

Longitud Inferior: 11,5

Diàmetre Inferior:

Aparell Constructiu: Aparell Regular

Forma de la Planta: Circular

Mode d'Unió: Formigó

Forma de la Planta:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Seccionat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 30,03

Cota Inferior: 28,51

OBSERVACIONS:

Parets construïdes amb maons de 0,28 x 0,14 x 0,05 m lligats amb ciment, formant una banqueteta inicial de 0,55 m d'alçada on s'hi recolzen tres arcs de mig punt i un arc apuntat. Solera revestida de ciment.

INTERPRETACIÓ:

Estructura del refugi 761

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

07

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

20

04

Nom de la UE: 09

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: retalls

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:50

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Rasa

Última modificació: 2008-11-05 13:46:30

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 0,72

Longitud Superior: 1,4

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 0,72

Longitud Inferior: 1,4

Diàmetre Inferior:

Forma del Fons: Pla

Forma de la Secció: Quadrada

Paret Interna: Natural

Forma del Coll: Recte

Forma de la Planta: Rectangular

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Seccionat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 33,8

Cota Inferior: 32,37

OBSERVACIONS:

INTERPRETACIÓ:

Rasa de construcció de l'accés 1 del refugi 387

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

01

02

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

10

Nom de la UE: 10

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estructures

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:09

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Altres

Última modificació: 2008-11-05 13:50:31

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 0,72

Longitud Superior: 1,4

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 0,72

Longitud Inferior: 1,4

Diàmetre Inferior:

Aparell Constructiu: Aparell Regular

Forma de la Planta: Circular

Mode d'unió: Formigó

Forma de la Planta:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Seccionat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 33,8

Cota Inferior: 32,37

OBSERVACIONS:

Està seccionat per l'escala que comunica el c/ Poeta Cabanyes amb el Passeig Exposició.

INTERPRETACIÓ:

Accés 1 al refugi 387

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

09

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

Nom de la UE: 11

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: retalls

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:31

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Rasa

Última modificació: 2008-11-05 15:09:29

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 1,58

Longitud Superior: 9,86

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 1,58

Longitud Inferior: 9,86

Diàmetre Inferior:

Forma del Fons: Irregular

Forma de la Secció: Rectangular

Paret Interna: Natural

Forma del Coll: Recte

Forma de la Planta: Rectangular

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Rebaixat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 32,2

Cota Inferior: 28,44

OBSERVACIONS:

Presenta la planta en forma de Z

INTERPRETACIÓ:

Rasa de construcció de l'accés 2 al refugi 387

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

01

02

03

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

12

Nom de la UE: 12

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estructures

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:52

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Altres

Última modificació: 2008-11-05 15:11:14

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 1,58

Longitud Superior: 9,86

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 1,58

Longitud Inferior: 9,86

Diàmetre Inferior:

Aparell Constructiu: Aparell Regular

Forma de la Planta: Circular

Mode d'Unió: Formigó

Forma de la Planta:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Seccionat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 32,2

Cota Inferior: 28,44

OBSERVACIONS:

Les restes estan seccionades per la rasa del mur guia dels pilons.

INTERPRETACIÓ:

Estructura de l'accés 2 al refugi 387.

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

11

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

Nom de la UE: 13

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: retalls

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:38

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Rasa

Última modificació: 2008-11-05 15:16:59

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 2,11

Longitud Superior: 13,38

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 2,11

Longitud Inferior: 13,38

Diàmetre Inferior:

Forma del Fons: Pla

Forma de la Secció: Rectangular

Paret Interna: Natural

Forma del Coll: Recte

Forma de la Planta: Irregular

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Seccionat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 30,14

Cota Inferior: 28,15

OBSERVACIONS:

Excavació al subsòl amb planta en forma de L.

INTERPRETACIÓ:

Rasa de construcció de l'accés 3 al refugi 387.

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

01

02

03

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

14

Nom de la UE: 14

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estructures

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:58

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Altres

Última modificació: 2008-11-05 15:20:00

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 2,11

Longitud Superior: 13,38

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 2,11

Longitud Inferior: 13,38

Diàmetre Inferior:

Aparell Constructiu: Aparell Regular

Forma de la Planta: Circular

Mode d'Unió: Formigó

Forma de la Planta:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Seccionat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 30,14

Cota Inferior: 28,15

OBSERVACIONS:

Presenta la planta en forma de L.

INTERPRETACIÓ:

Estructura de l'accés 3 al refugi 387.

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

13

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

Nom de la UE: 15

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: retalls

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:28

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Rasa

Última modificació: 2008-12-10 10:00:21

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 1,56

Longitud Superior: 5,94

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 1,56

Longitud Inferior: 5'94

Diàmetre Inferior:

Forma del Fons: Pla

Forma de la Secció: Rectangular

Paret Interna: Natural

Forma del Coll: Recte

Forma de la Planta: Circular

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Rebaixat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 29,46

Cota Inferior: 27,33

OBSERVACIONS:

La planta de la rasa és de forma semicircular, en un extrem està seccionada pels pilons de fonamentació, i per l'altre està seccionada pel col·lector principal del c/ Tapioles.

INTERPRETACIÓ:

Rasa de construcció de la galeria subterrània del refugi 761.

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

03

02

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

16

Nom de la UE: 16

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estructures

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:49

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Altres

Última modificació: 2008-12-10 10:00:52

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 1,56

Longitud Superior: 0,28

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 1,56

Longitud Inferior: 0,28

Diàmetre Inferior:

Aparell Constructiu: Aparell Regular

Forma de la Planta: Circular

Mode d'unió: Formigó

Forma de la Planta:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Intacte

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 27,5

Cota Inferior: 27,32

OBSERVACIONS:

Només se n'ha pogut documentar un petit tram perquè ja s'assolí la cota necessària per als requeriments de l'obra.

INTERPRETACIÓ:

Estructura de la galeria subterrània del refugi 761.

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

15

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

21

Nom de la UE: 17

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: retalls

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:17

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Rasa

Última modificació: 2008-11-05 15:36:26

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 1,39

Longitud Superior: 3,9

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 1,39

Longitud Inferior: 3,9

Diàmetre Inferior:

Forma del Fons: Pla

Forma de la Secció: Rectangular

Paret Interna: Natural

Forma del Coll: Recte

Forma de la Planta: Rectangular

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Rebaixat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 30,15

Cota Inferior: 28,15

OBSERVACIONS:

Està seccionada per la rasa de construcció del mur guia dels pilons.

INTERPRETACIÓ:

Rasa de construcció de la galeria subterrània del refugi 387.

IGUAL A:

13

COBREIX A:

TALLA A:

02

03

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

18

19

SI L'HI ADOSSA:

Nom de la UE: 18

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estructures

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:44

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Altres

Última modificació: 2008-11-05 15:38:56

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

MORFOLOGIA:

Amplada Superior: 1,39

Longitud Superior: 3,9

Diàmetre Superior:

Amplada Inferior: 1,39

Longitud Inferior: 3,9

Diàmetre Inferior:

Aparell Constructiu: Aparell Regular

Forma de la Planta: Circular

Mode d'Unió: Formigó

Forma de la Planta:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Seccionat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 30,15

Cota Inferior: 28,15

OBSERVACIONS:

Està seccionada per la rasa de construcció del mur guia dels pilons.

INTERPRETACIÓ:

Estructura de la galeria subterrània del refugi 387.

IGUAL A:

14

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

17

S'ADOSSA A:

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

Nom de la UE: 19

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estrats

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:06

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Farciment

Última modificació: 2008-11-05 15:41:42

DESCRIPCIÓ DEL SEDIMENT:

Textura: Altres

Consistència: Flonja

Color: Groc

Composició Geològica: Còdols

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Lític

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Seccionat

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 30,15

Cota Inferior: 28,15

OBSERVACIONS:

Seccionat per la rasa de construcció del mur guia.

INTERPRETACIÓ:

Farciment de pedra de la rasa de construcció de la galeria subterrània del refugi 387.

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

17

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

Nom de la UE: 20

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estrats

Data d'alta: 2008-11-05 01:11:51

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Farciment

Última modificació: 2008-11-05 15:44:30

DESCRIPCIÓ DEL SEDIMENT:

Textura: Sorrenca

Consistència: Flonja

Color: Groc

Composició Geològica: Altres

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Material Constructiu

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Intacte

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 30,03

Cota Inferior: 28,51

OBSERVACIONS:

INTERPRETACIÓ:

Farciment amb sorra i restes de material constructiu abocat durant els treballs de l'obra a l'interior de l'accés 1 del refugi 761.

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

07

08

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

Nom de la UE: 21

Codi: 093/08

Excavació: PASSEIG DE L'EXPOSICIÓ, 16-20 / CARRER DE TAPIOLES, 77-79 / CARRER DEL POETA CABANYES, 88-92

Autor: Dídac Pàmies Gual

Tipus d'ue: estrats

Data d'alta: 2008-11-07 08:11:35

Cronologia: Època Contemporània (1780-2000 d.C)

Any Inici:

Any Final:

Definició: Farciment

Última modificació: 2008-12-10 10:01:17

DESCRIPCIÓ DEL SEDIMENT:

Textura: Sorrenca

Consistència: Flonja

Color: Groc

Composició Geològica: Sorra

Composició Orgànica:

Composició Artificial: Material Constructiu

ELEMENTS CONTINGUTS:

Fauna / Malacologia:

Tovot:

Ceràmica:

Molins:

Lític:

Metalls:

Vidre:

Materials Constructius:

DOCUMENTACIÓ:

Estat de conservació: Intacte

Coordenades UTM:

X-num:

Y-num:

Cota Superior: 29,47

Cota Inferior: 27,33

OBSERVACIONS:

INTERPRETACIÓ:

Estrat de runa que farcia la galeria subterrània del refugi 761.

IGUAL A:

COBREIX A:

TALLA A:

FARCEIX A:

S'ADOSSA A:

16

ÉS SOLIDARI A:

ÉS COBERT PER:

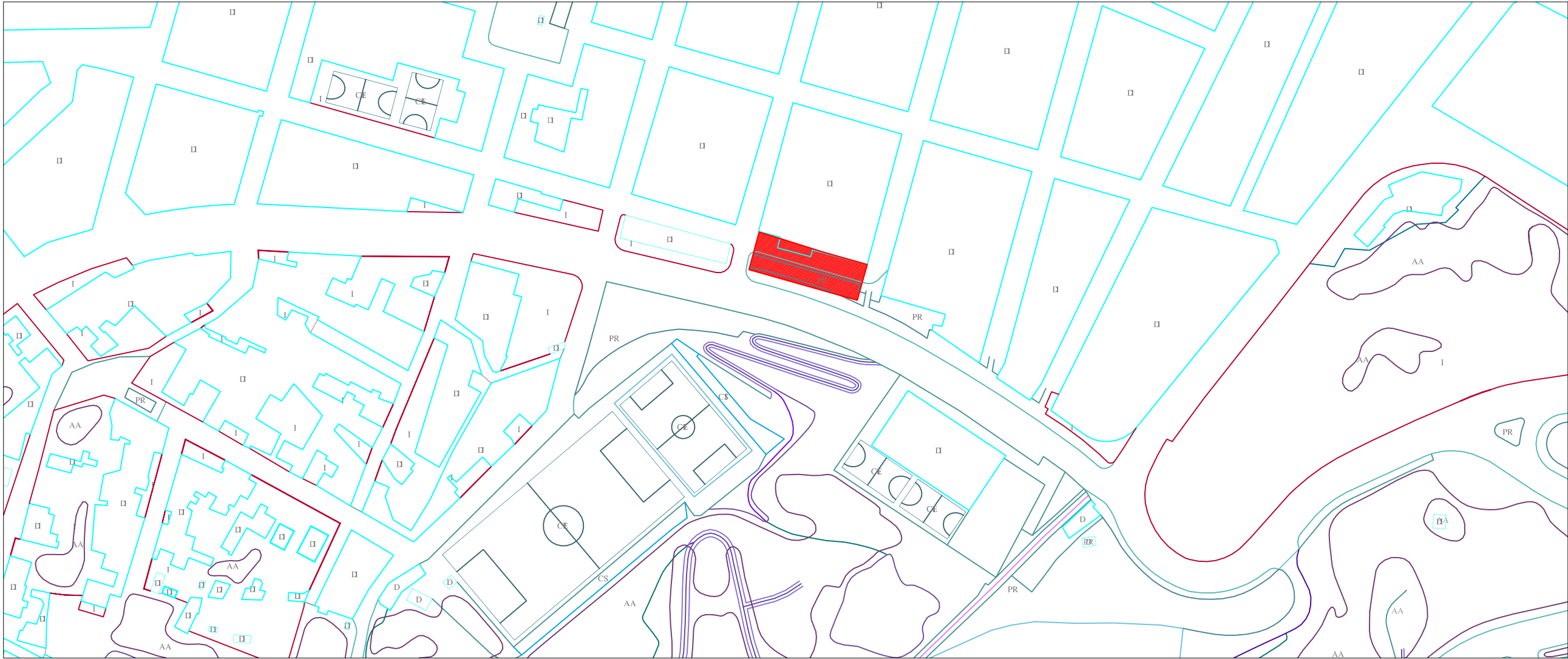
ÉS TALLAT PER:

ÉS FARCIT PER:

SI L'HI ADOSSA:

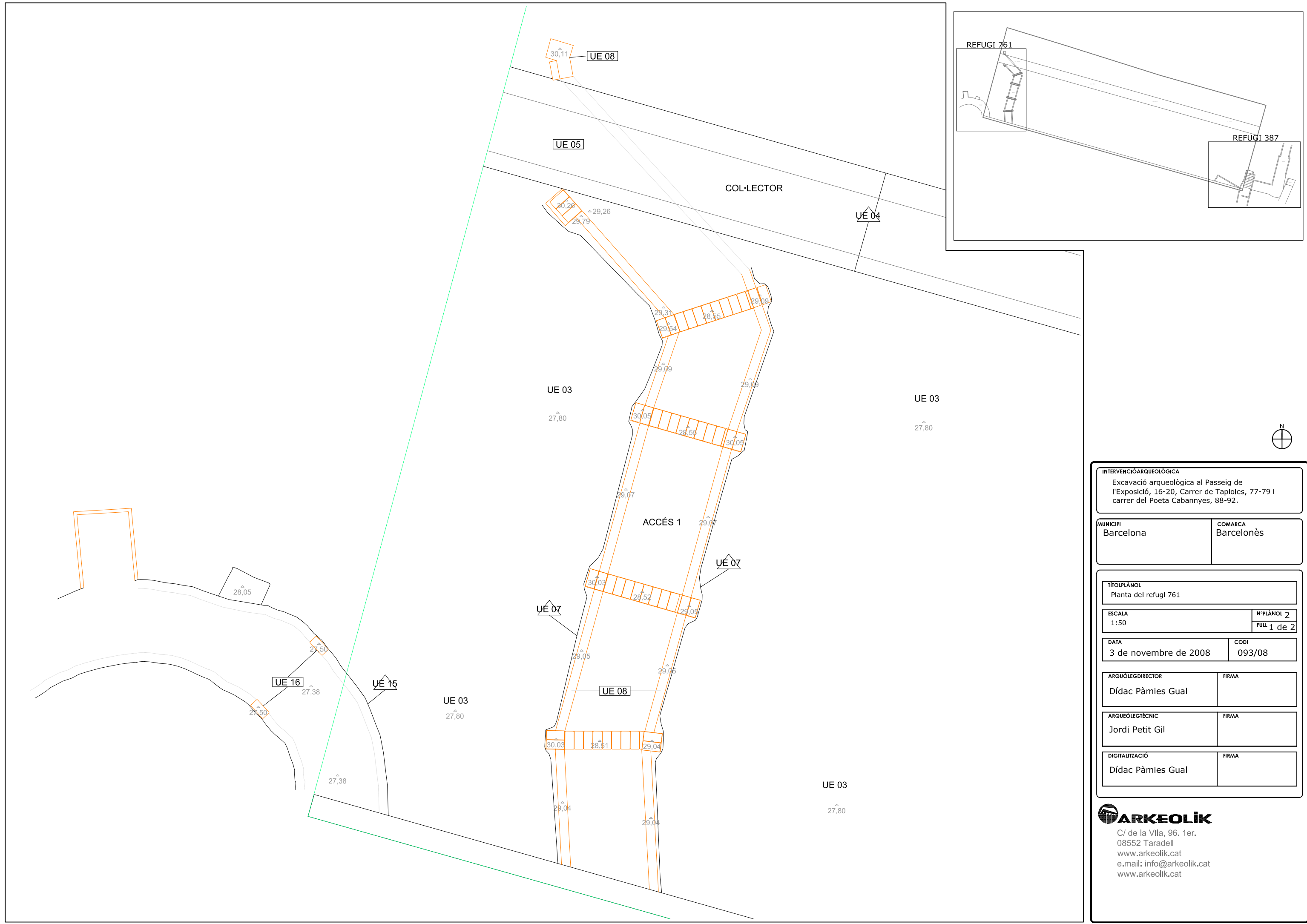
01

ANNEX 4: PLANIMETRIES

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Excavació arqueològica al Passeig de l'Exposició, 16-20, Carrer de Tapioles, 77-79 i carrer del Poeta Cabanyes, 88-92.	
MUNICIPI Barcelona	COMARCA Barcelonès
TÍTOL PLÀNOL Plànol de situació	
ESCALA 1:2000	Nº PLÀNOL 1 FULL 1 de 1
DATA 3 de novembre de 2008	CODI 093/08
ARQUEÒLEG DIRECTOR Dídac Pàmies Gual	FIRMA
ARQUEÒLEG TÈCNIC Jordi Petit Gil	FIRMA
DIGITALITZACIÓ Dídac Pàmies Gual	FIRMA

ARKEOLIK
 C/ de la Vila, 96. 1er.
 08552 Taradell
 www.arkeolik.cat
 e.mail: info@arkeolik.cat
 www.arkeolik.cat

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
 Excavació arqueològica al Passeig de l'Exposició, 16-20, Carrer de Tapióles, 77-79 i carrer del Poeta Cabanyes, 88-92.

MUNICIPI Barcelona	COMARCA Barcelonès
------------------------------	------------------------------

TÍTOL PLÀNOL
 Planta del refugi 761

ESCALA 1:50	Nº PLÀNOL 2 FULL 1 de 2
-----------------------	-----------------------------------

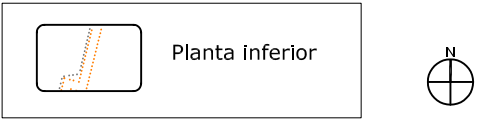
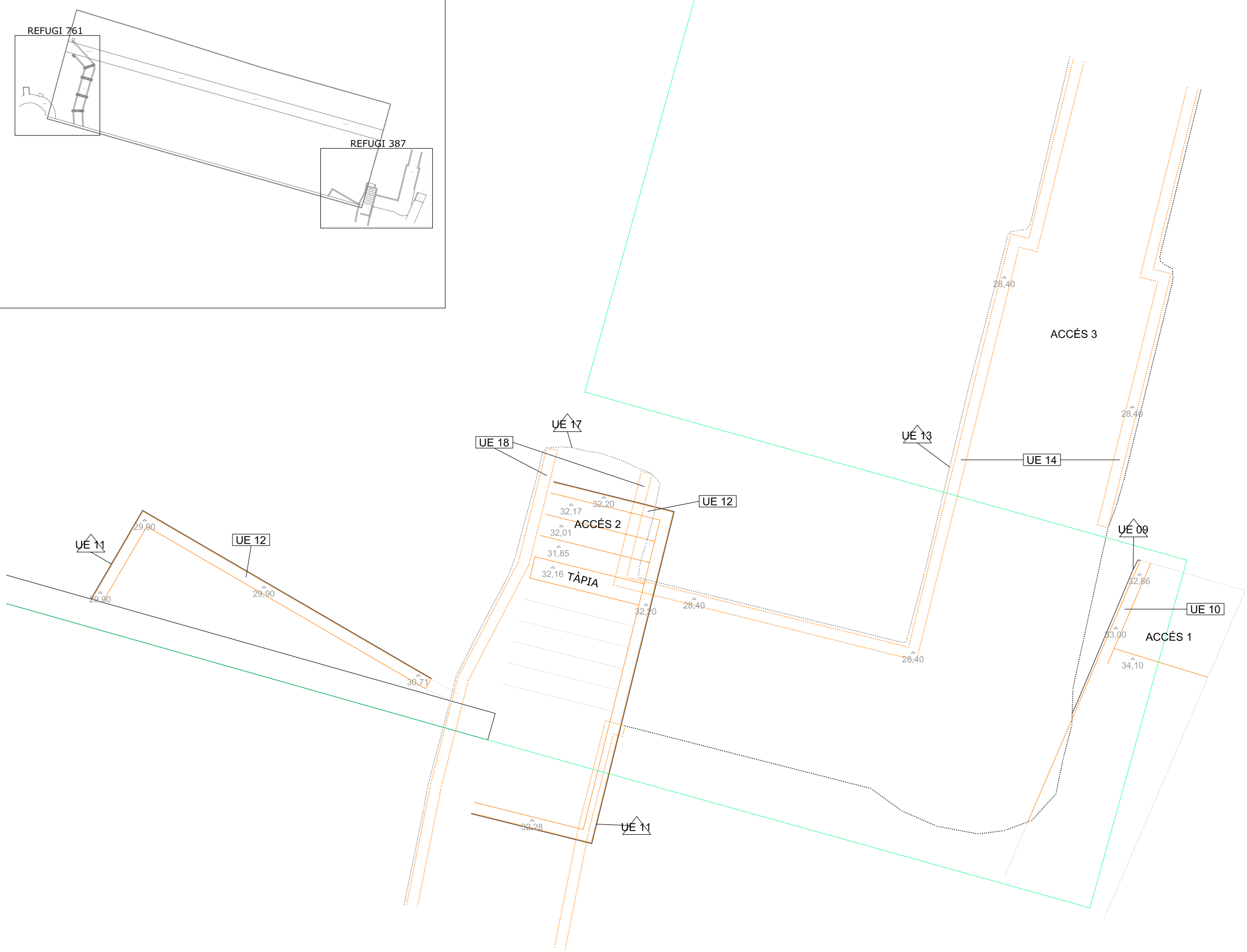
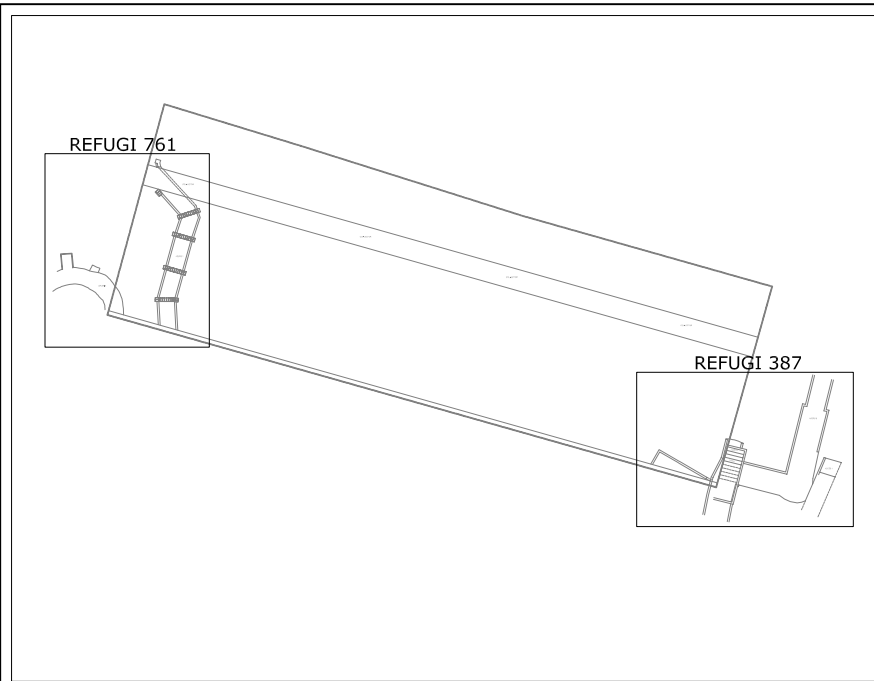
DATA 3 de novembre de 2008	CODI 093/08
--------------------------------------	-----------------------

ARQUEÒLEG DIRECTOR Dídac Pàmies Gual	FIRMA
--	--------------

ARQUEÒLEG TÈCNIC Jordi Petit Gil	FIRMA
--	--------------

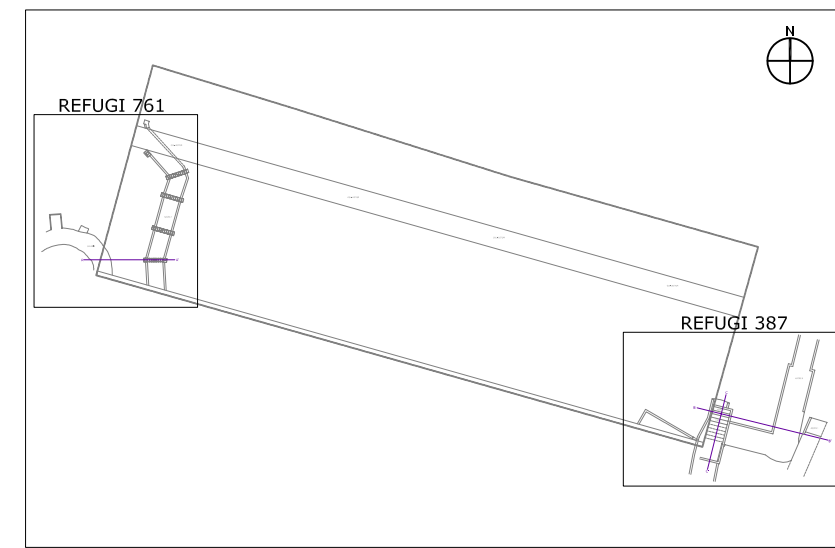
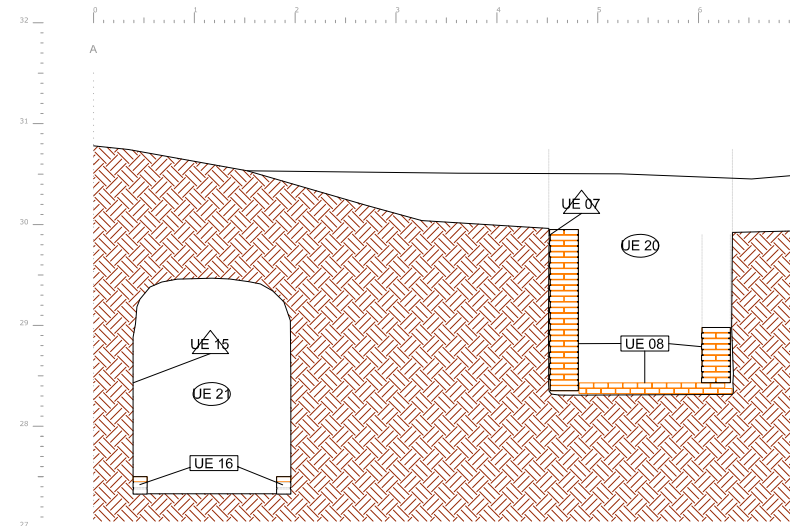
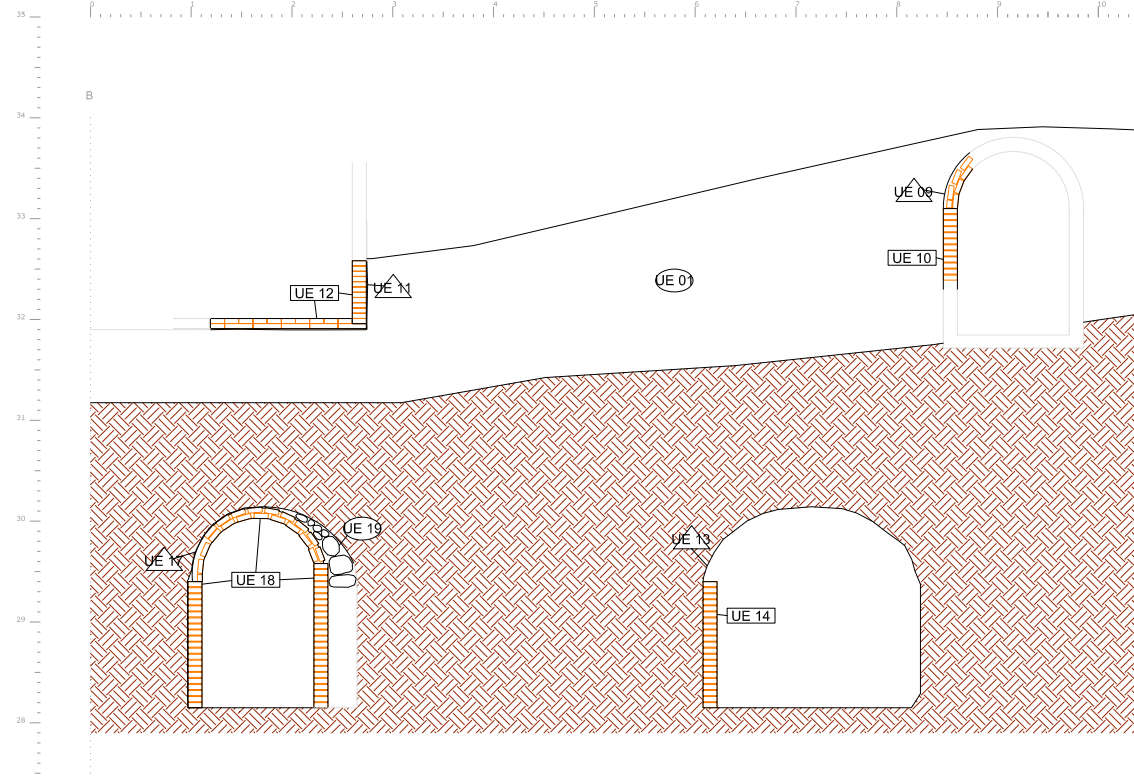
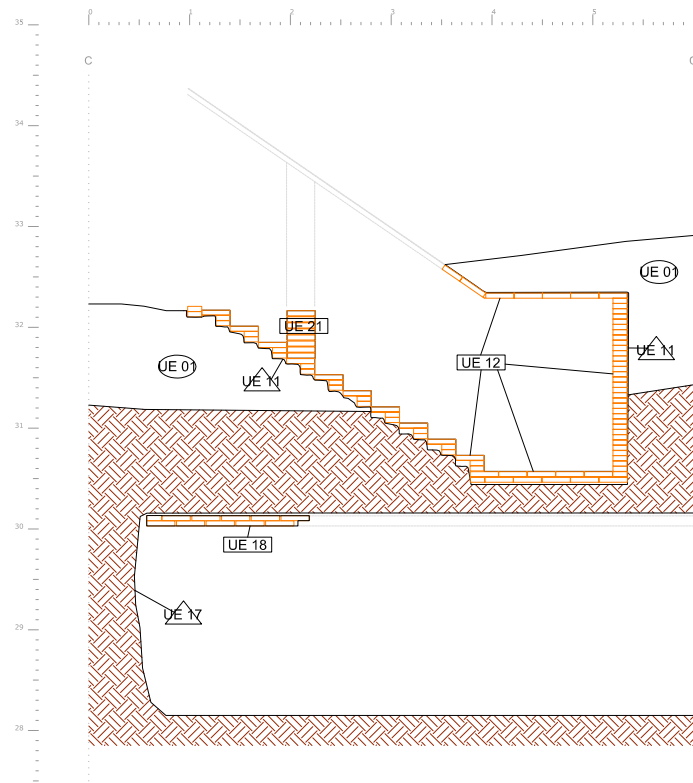
DIGITALITZACIÓ Dídac Pàmies Gual	FIRMA
--	--------------

ARKEOLIK
 C/ de la Vila, 96. 1er.
 08552 Taradell
 www.arkeolik.cat
 e.mail: info@arkeolik.cat
 www.arkeolik.cat

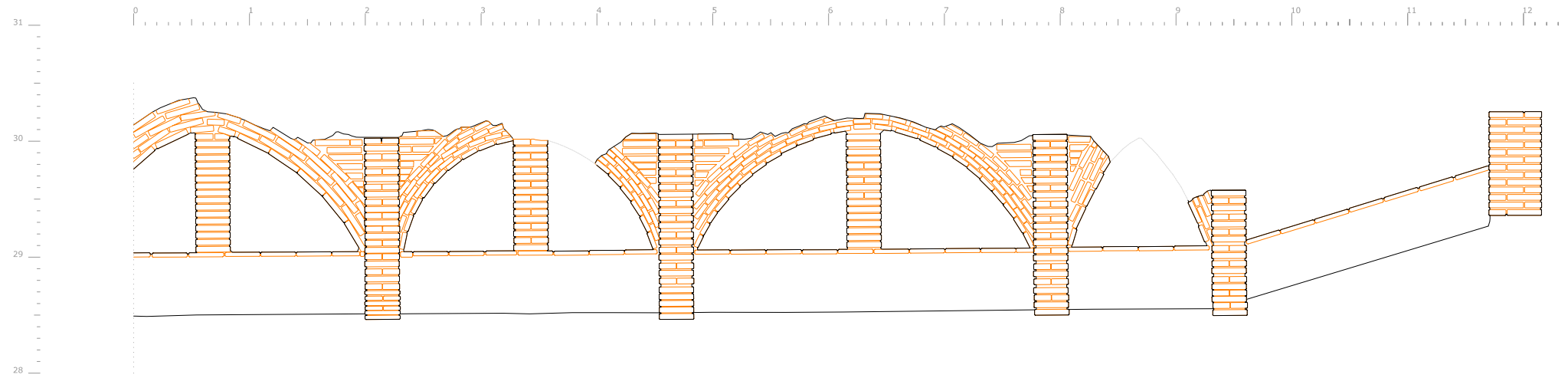
INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Excavació arqueològica al Passeig de l'Exposició, 16-20, Carrer de Tapióles, 77-79 i carrer del Poeta Cabanyes, 88-92.	
MUNICIPI Barcelona	COMARCA Barcelonès
TÍTOL PLÀNOL Planta del refugi 387	
ESCALA 1:50	Nº PLÀNOL 3 FULL 2 de 2
DATA 3 de novembre de 2008	CODI 093/08
ARQUÈLEG DIRECTOR Dídac Pàmies Gual	FIRMA
ARQUÈLEG TÈCNIC Jordi Petit Gil	FIRMA
DIGITALITZACIÓ Dídac Pàmies Gual	FIRMA

ARKEOLIK
 C/ de la Vila, 96. 1er.
 08552 Taradell
 www.arkeolik.cat
 e.mail: info@arkeolik.cat
 www.arkeolik.cat

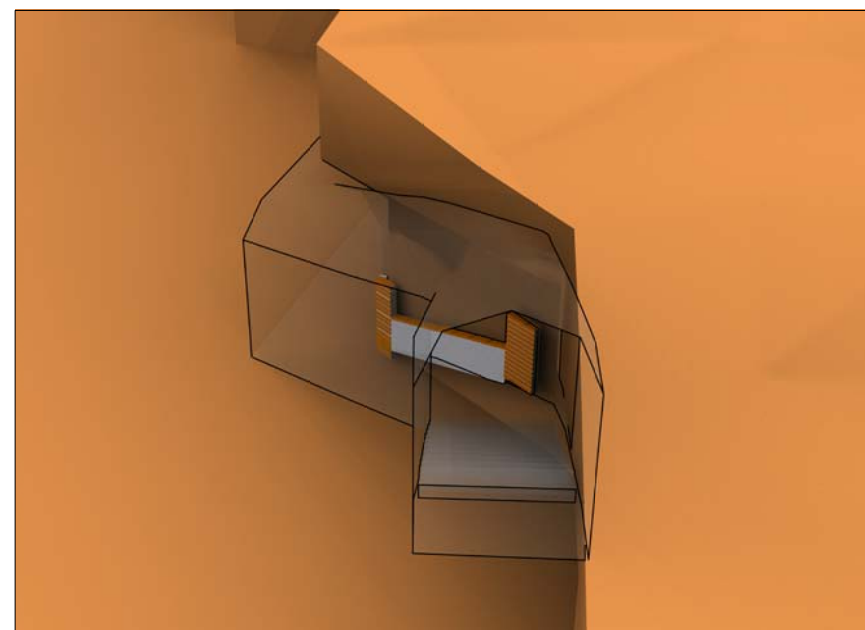
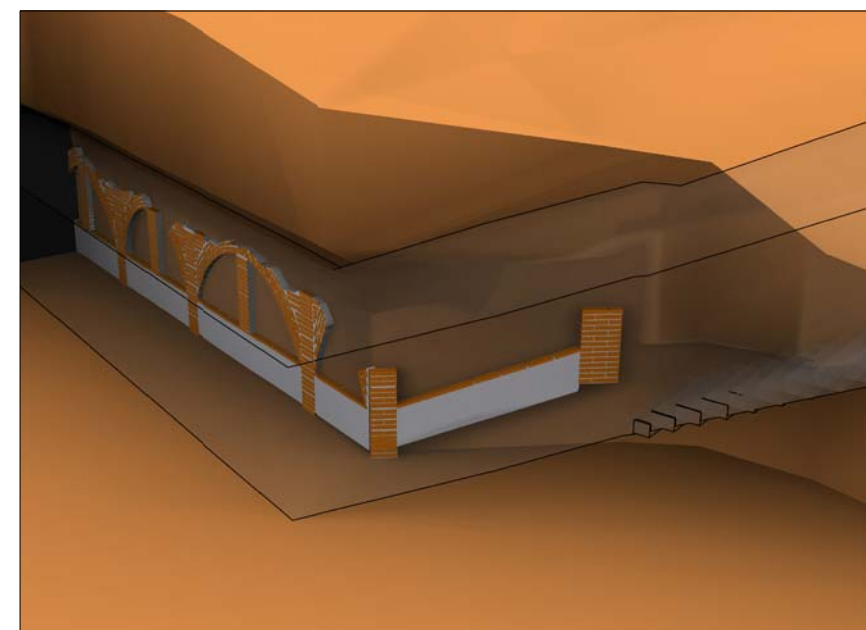
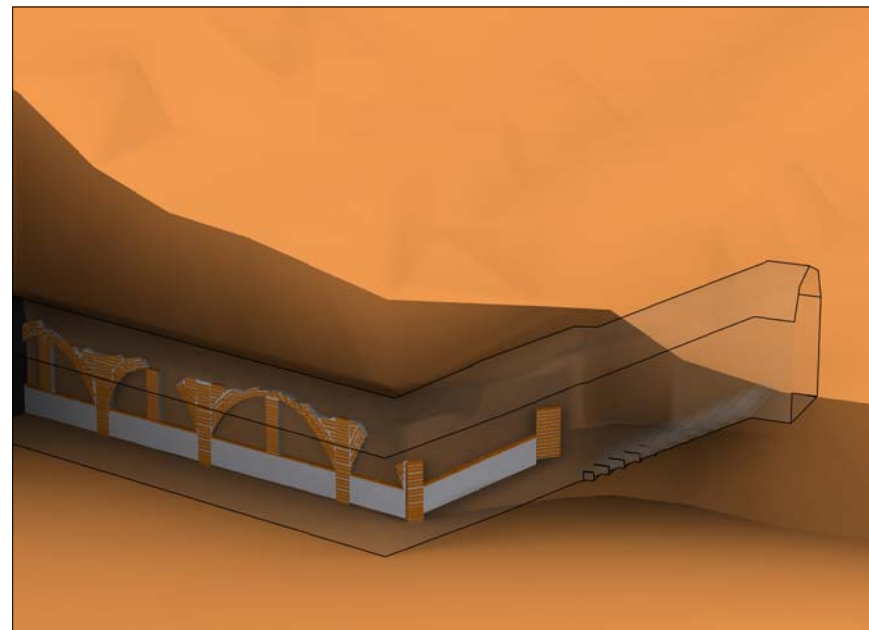

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Excavació arqueològica al Passeig de l'Exposició, 16-20, Carrer de Tapióles, 77-79 i carrer del Poeta Cabanyes, 88-92.	
MUNICIPI Barcelona	COMARCA Barcelonès
TÍTOL PLÀNOL Seccions	
ESCALA 1:75	Nº PLÀNOL 4 FULL 1 de 1
DATA 3 de novembre de 2008	CODI 093/08
ARQUÒLEG DIRECTOR Dídac Pàmies Gual	FIRMA
ARQUEÒLEG TÈCNIC Jordi Petit Gil	FIRMA
DIGITALITZACIÓ Dídac Pàmies Gual	FIRMA

ARKEOLIK
 C/ de la Vila, 96. 1er.
 08552 Taradell
 www.arkeolik.cat
 e.mail: info@arkeolik.cat
 www.arkeolik.cat

ESCALA 1:50

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
 Excavació arqueològica al Passeig de l'Exposició, 16-20, Carrer de Tapióles, 77-79 i carrer del Poeta Cabanyes, 88-92.

MUNICIPI Barcelona	COMARCA Barcelonès
------------------------------	------------------------------

TÍTOL PLÀNOL
 Alçat de la paret oest de l'accés 1 i restitució 3D (Refugi 761)

ESCALA 1:50	Nº PLÀNOL 5 FULL 1 de 1
-----------------------	-----------------------------------

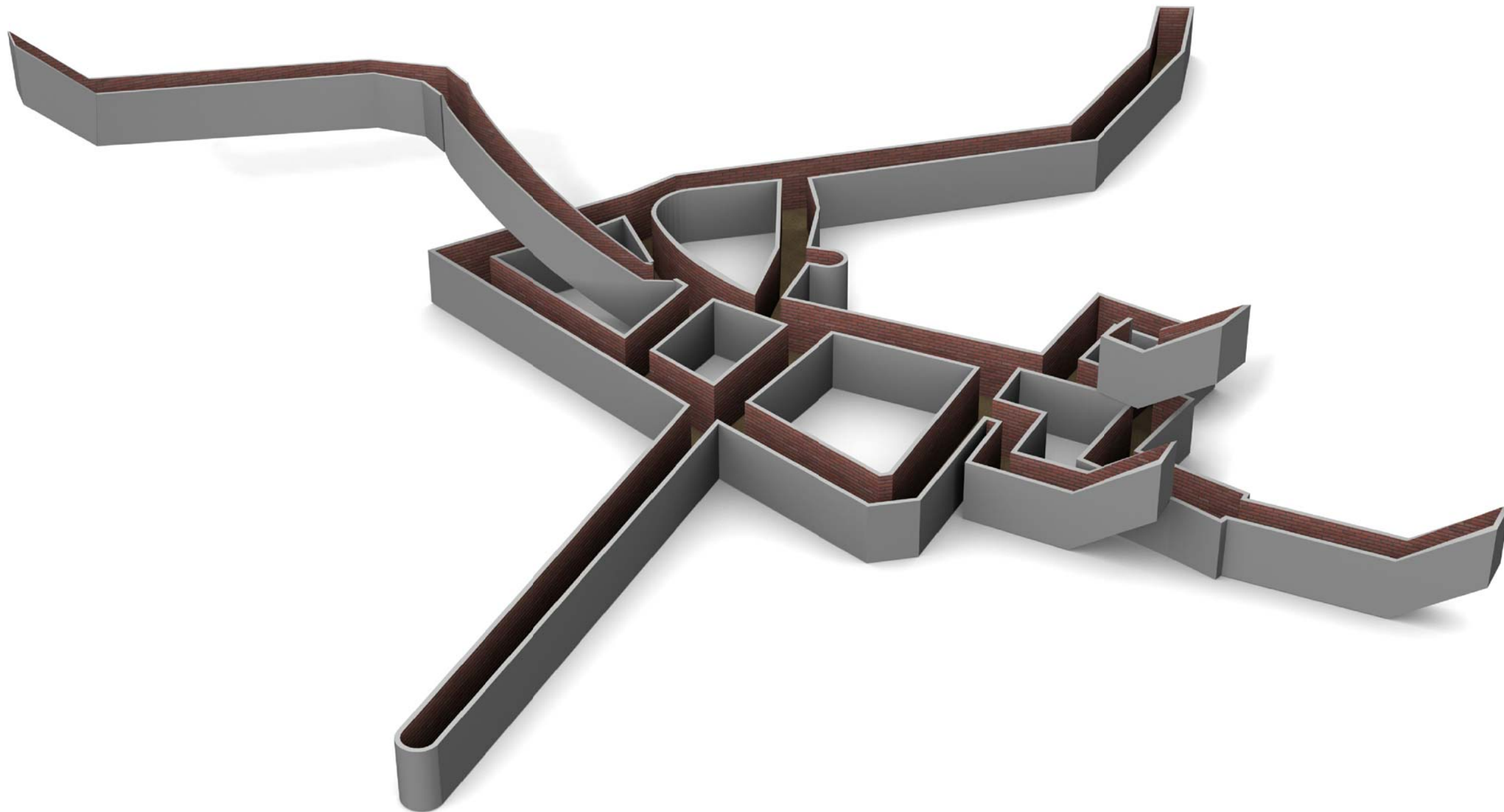
DATA 3 de novembre de 2008	CODI 093/08
--------------------------------------	-----------------------

ARQUÒLEG DIRECTOR Dídac Pàmies Gual	FIRMA
---	--------------

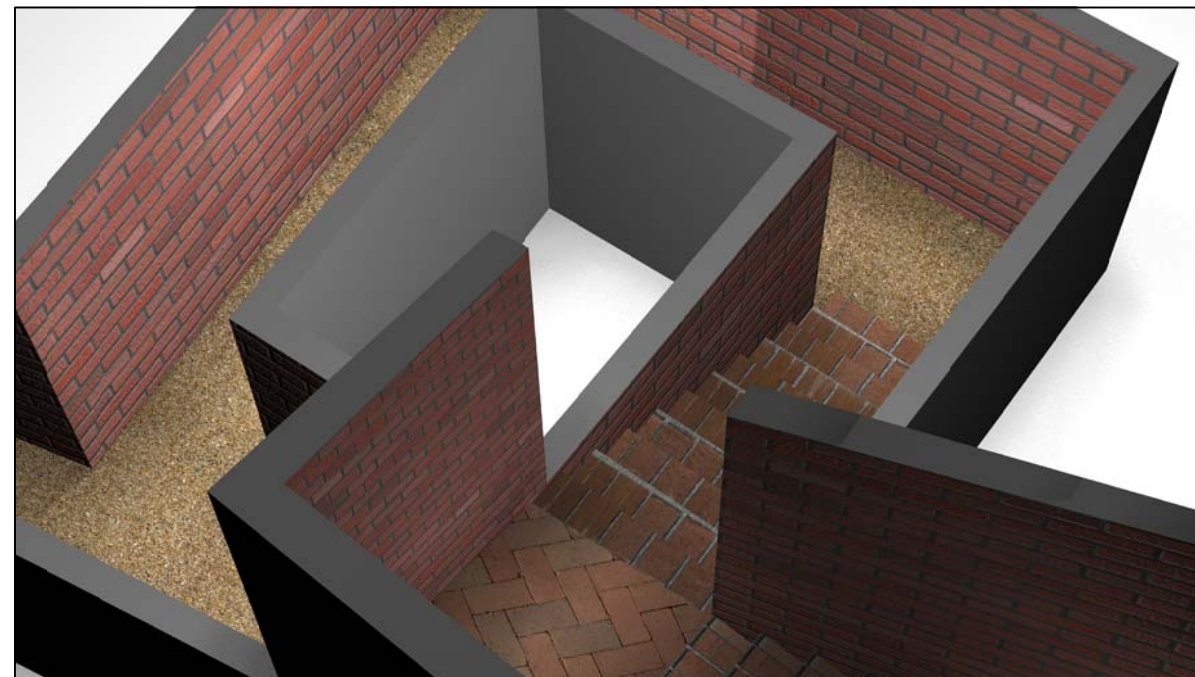
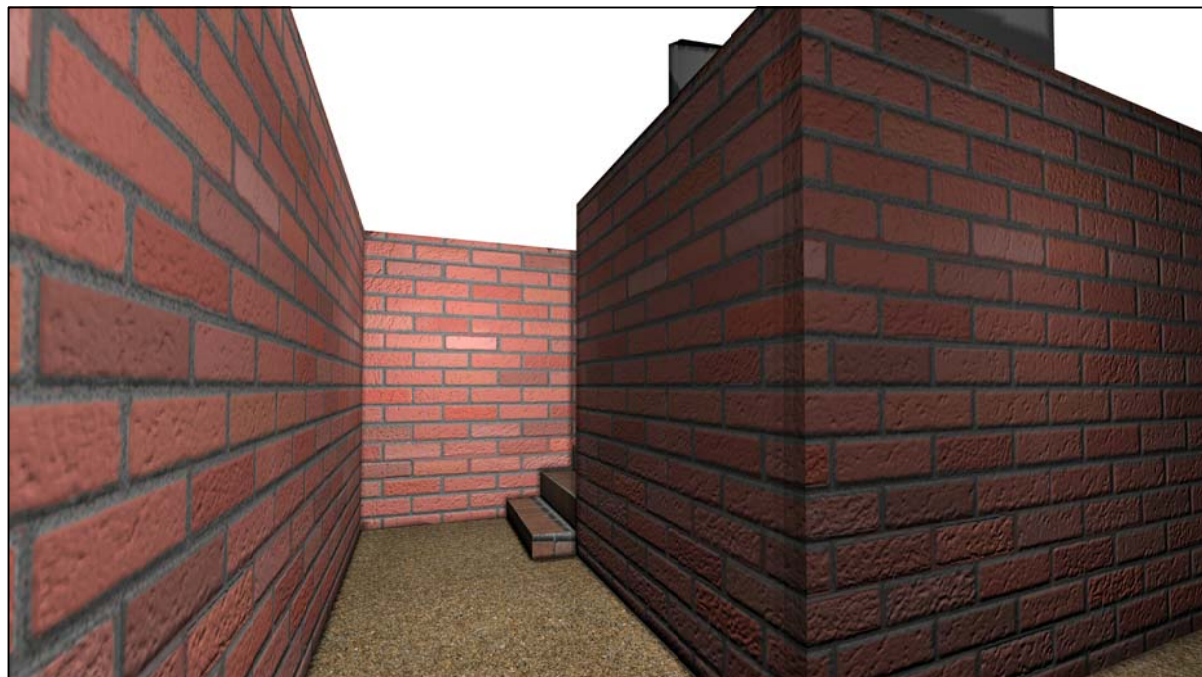
ARQUEÒLEG TÈCNIC Jordi Petit Gil	FIRMA
--	--------------

DIGITALITZACIÓ Dídac Pàmies Gual	FIRMA
--	--------------

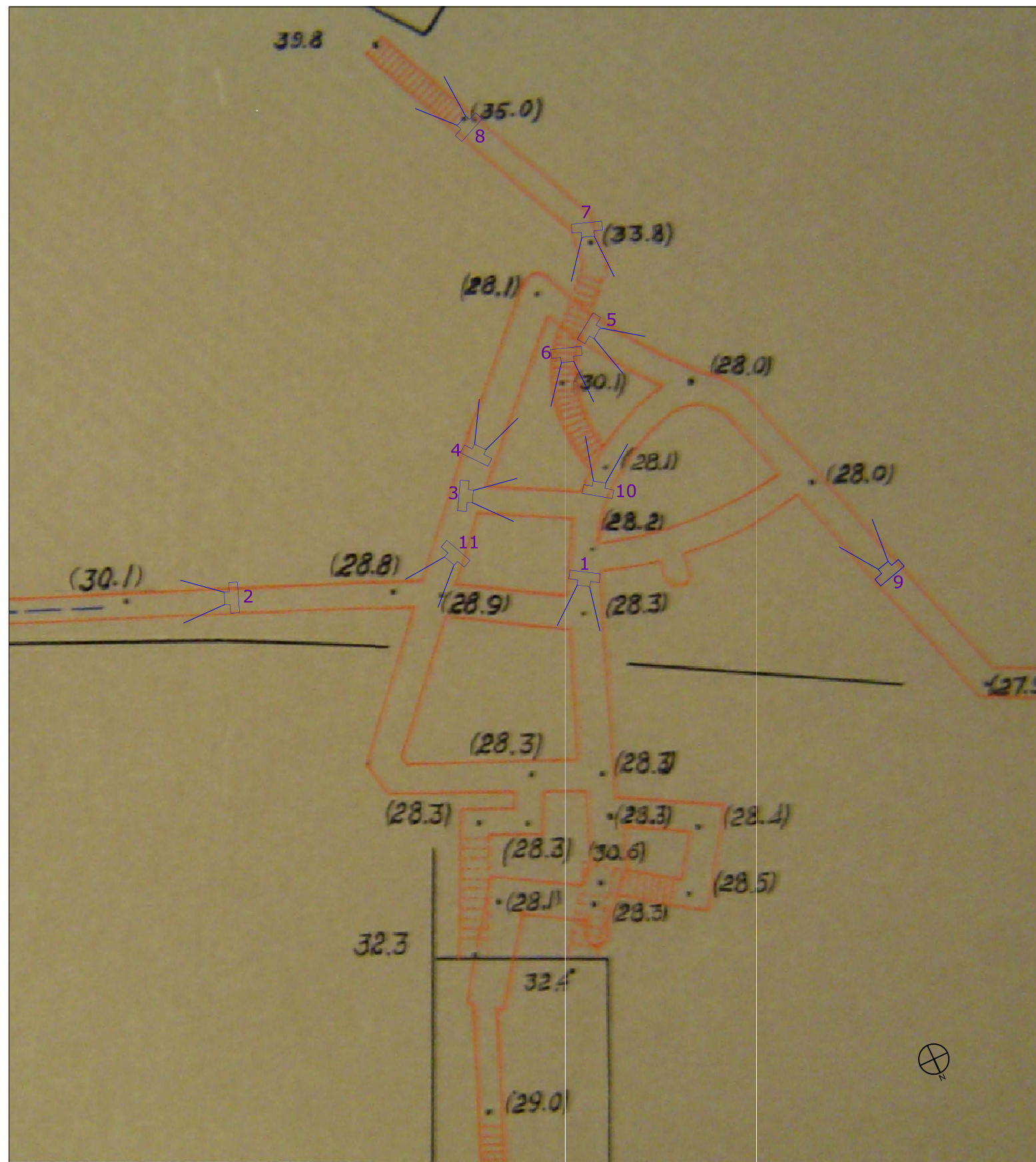
ARKEOLIK
 C/ de la Vila, 96. 1er.
 08552 Taradell
 www.arkeolik.cat
 e.mail: info@arkeolik.cat
 www.arkeolik.cat

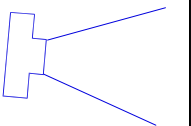

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA	
Excavació arqueològica al Passeig de l'Exposició, 16-20, Carrer de Tapioles, 77-79 i carrer del Poeta Cabanyes, 88-92.	
MUNICIPI Barcelona	COMARCA Barcelonès
TÍTOL PLÀNOL Restitució 3D del refugi 387	
ESCALA Sense escala	Nº PLÀNOL 6 FULL 1 de 1
DATA 3 de novembre de 2008	CODI 093/08
ARQUEÒLEG DIRECTOR Dídac Pàmies Gual	FIRMA
ARQUEÒLEG TÈCNIC Jordi Petit Gil	FIRMA
DIGITALITZACIÓ Dídac Pàmies Gual	FIRMA

ARKEOLIK
 C/ de la Vila, 96. 1er.
 08552 Taradell
 www.arkeolik.cat
 e.mail: info@arkeolik.cat
 www.arkeolik.cat

 Punt i orientació des d'on s'ha realitzat la fotografia.

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA	
Excavació arqueològica al Passeig Exposició, 16-20.	
MUNICIPI Barcelona	COMARCA Barcelonès
TÍTOL PLÀNOL Planta del refugi 387, realitzada a l'octubre de 1938	
ESCALA Sense escala	Nº PLÀNOL 7 FULL 1 de 1
DATA 3 de novembre de 2008	CODI 093/08
ARQUEÒLEG DIRECTOR Dídac Pàmies Gual	FIRMA
ARQUEÒLEG TÈCNIC Jordi Petit Gil	FIRMA
DIGITALITZACIÓ Dídac Pàmies Gual	FIRMA

ARKEOLIK
 C/ de la Vila, 96. 1er.
 08552 Taradell
 www.arkeolik.cat
 e.mail: info@arkeolik.cat
 www.arkeolik.cat